

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

10 yıl
2013
2022

erkek
şiddetine
karşı

kadın
dayanışması

bu rapor kadın danışma merkezimize son on yılda yapılan başvuruların değerlendirilmesi sonucunda hazırlanmıştır

KADIN DAYANIşMA VAKFI

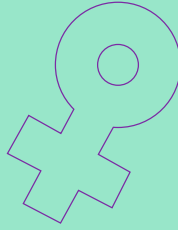

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

10 yıl
2013
2022

erkek
şiddetine
karşı

kadın
dayanışması

bu rapor kadın danışma merkezimize son on yılda yapılan başvuruların değerlendirilmesi sonucunda hazırlanmıştır

KADIN DAYANIşMA VAKFI

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

0 312 430 40 05
0 312 432 07 82

@kadin_dv

/kadindayanismavakfi

/kadindayanismavakfi

bilgi@kadindayanismavakfi.org.tr

www.kadindayanismavakfi.org.tr

mithatpaşa cad. no:61/12 06420 kızılay/ankara

grafik tasarım: hatice erbay

baskı: şen matbaa

tarih: kasım 2023

Bu rapor Avrupa Birliği'nin finansal desteği ile Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından uygulanan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan" projesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu raporda ifade edilen görüşler Kadın Dayanışma Vakfı'nın görüşleridir ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşları ya da Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

10
2013
2022
yıl

**erkek
şiddetine
karşı
kadın
dayanışması**

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

**kadın
danışma
merkezi**

yazan

İlgi Kahraman, Merve Arılık

katkıda bulunanlar

Hatice Erbay, Nihan Damarlı, Zekiye Karaca Boz

içindekiler

30 yılın ardından: kadın dayanışma vakfı 7

feminist politikamız: kadına yönelik erkek şiddeti politiktir 8

10 yılda neler yaşadık? 8

kadına yönelik şiddetle mücadelede veriler ne işe yarar? 10

feminist yöntemimiz: görüşmeleri nasıl sürdürdük? 11

1. kadın danışma merkezimize yapılan başvurular 12

2. kadınlar bize nasıl ulaştılar? 14

3. kadınların ilişki durumu 16

4. kadınların çalışma durumu 17

5. kadınların eğitim durumları 18

6. kadınların maruz kaldığı erkek şiddeti 19

7. şiddeti uygulayan erkekler 23

8. kadın danışma merkezi öncesi başvuru kurumları 24

9. kadınların şiddetle mücadele deneyimi 26

10. kadın danışma merkezi desteği 29

11. yönlendirilme yapılan kurumlar 30

kadın dayanışma vakfı olarak kadına yönelik şiddetle mücadele için kamu kurum/kuruluşlarına önerilerimiz 31

kadınların mücadelesi büyüyor 32

şekiller

1. Şiddet başvurularının yıllar içindeki değişimi 12
2. Şiddet başvurularının yıllar içindeki dağılımı 13
3. Başvuru nedenleri 13
4. Başvuru nedenlerinin yıllar içindeki dağılımı 13
5. Başvuru şekli 14
6. Başvuru şeklinin yıllar içindeki dağılımı 15
7. Başvuru şehri 15
8. İlişki durumu 16
9. İlişki durumunun yıllar içindeki dağılımı 16
10. Çalışma durumu 17
11. Çalışma durumunun yıllar içindeki dağılımı 18
12. Eğitim durumu 18
13. Eğitim durumunun yıllar içindeki dağılımı 19
- 14: Şiddet türleri 20
15. Şiddet türlerinin yıllar içindeki dağılımı 20
16. Ekonomik şiddete maruz kalma ve eğitim durumu ilişkisi 21
17. Cinsel şiddete maruz kalma ve medeni durum ilişkisi 22
18. Şiddet uygulayanlar 23
19. Şiddet uygulayanların yıllar içindeki dağılımı 24
20. Önceki başvurular 24
21. Önceki başvuruların yıllar içindeki dağılımı 25
22. Vakıf desteği 29
23. Vakıf desteğinin yıllar içindeki dağılımı 29
24. Yönlendirilen kurumlar 30
25. Yönlendirilen kurumların yıllar içindeki dağılımı 30

30. yıl
2023

30 yılın ardından: kadın dayanışma vakfı

yıkıma dair bunca kanıtı karşın, şu an bile, duvarın gerisinde eski beklentilere, umuda, hatta özleme ilişkin bir şeyler hissetmeden dolaşamıyordum. Dört duvar, eski, tuğla duvarlar arasındaki bir bahçedeydim ve tepemde taptaze, iç açıcı bir gökyüzü uzanıyordu; bunun bizim değil, bir başka dünyanın göğü olduğunun farkındaydım.

doris lessing, hayatta kalma güncesi

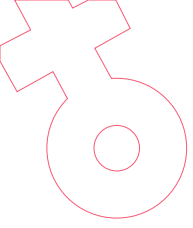
Kadın Dayanışma Vakfı olarak, 1993 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele eden bir sivil toplum örgütüyüz. Bu mücadele kapsamında, şiddete maruz kalan kadınlarla dayanışma ilişkisi kurmak amacıyla oluşturulan kadın danışma merkezimizde, feminist ilkelerle çalışmalarımızı yürütüyoruz. Şiddete maruz kalan ya da kalma tehlikesi olan kadınlara; ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda ücretsiz sosyal, psikolojik ve hukuksal destek sağlıyoruz. Kadın danışma merkezi aracılığıyla edindiğimiz deneyimleri, kadınların şiddetle mücadele süreçlerindeki tecrübelerinden hareketle 2014 yılından bu yana düzenli olarak raporlaştırıp kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Aynı zamanda kadın danışma merkezi aracılığıyla kadına yönelik şiddetle ilgili araştırma yürüten, bilgi almak isteyen kişi ve kurumlarla deneyimlerimizi paylaşarak, bu doğrultudaki çalışmalara katkı sağlıyoruz. Kadınların şiddetle mücadele süreçlerinde yaşadıkları zorlukları, aksaklıkları kadın danışma merkezimize yaptıkları başvurular üzerinden izliyoruz. Merkezde, kadınların kendi mücadele süreçlerinin özneleri olmalarına aracılık ederek hem başvuruda bulunan kadınların hem de gönüllülerin karşılıklı olarak güçlenmesini amaçlıyoruz. 10 yıllık verilerimizle hazırladığımız bu raporda amacımız, kadına yönelik erkek şiddetini görünür hale getirmek, on yıllık zaman zarfında şiddetle mücadele mekanizmalarında tespit ettiğimiz sorunların hala çözülmediğini ortaya koymaktır*. Çalışmayı, 2013-2022 yılları arasında aldığımız başvurulara ilişkin sayısal verilere, 2019 yılı sonrasında kadın danışma merkezinde gerçekleştirdiğimiz görüşmelere dayanarak hazırladık. 2013 yılından itibaren kadın danışma merkezi verilerinden hareketle hazırlanan bu çalışma, aynı zamanda İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun uygulamaları hakkında bir izleme olanağı sağlıyor.

Raporun hazırlanmasında en büyük payı olanlar, bizimle yaşadıklarını paylaşan dayanışma kuran kadınlardır. Feminist bilginin yaşamlarımızı değiştiren, dönüştüren, çoğaltan yollarına bu deneyimler ışığında katkıda bulunmayı umut ediyoruz.

Kadın Dayanışma Vakfı
Ankara, 2023

* Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle, UN Women tarafından uygulanan "Toplumsal Cinsiyet Verileri ve İstatistikleri Alanında Kapasite Geliştirme ve Teknik Destek Programı - Mentorlük Faaliyeti" kapsamında rapora katkılarını sunan Şemsa Özar, Nükhet Sirman, Emel Memiş, Hilal Arslan ve Sevinç Ünal'a teşekkür ederiz.

feminist politikamız: kadına yönelik erkek şiddeti politiktir

Kadına yönelik şiddet toplumsal ve politik bir sorun. Kadınlar maruz kaldıkları şiddetle mücadele ederken bir yandan da çevreleri, aileleri ile mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Kamuoyunda kadına yönelik şiddet; çoğunlukla özel alana ilişkin, bireysel, münferit bir sorun gibi algılanıyor. Kadına yönelik şiddetten kadını sorumlu tutan bu ayrımcı bakış, yıllar içerisinde feminist hareketin mücadelesiyle zayıflamış olsa da varlığını devam ettiriyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kamu politikaları ise kadınları değil aileyi odağa alıyor. 2021 yılında İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı ve 6284 sayılı Kanun'a dair tartışmalar bu bakış açısının sonuçlarıydı.

Başvuruda bulunan, dayanışma kurduğumuz her kadının biricik olduğunun farkındayız. Dolayısıyla kadınların erkek şiddeti ile mücadeleleri, bu yoldaki deneyimleri de birbirinden farklılaşıyor. Bu özgünlüğe rağmen kadınların bizimle paylaştıkları deneyimlerde tekrar eden, birbirleriyle ortaklaşan noktalar mevcut. Kadınlar, kendi hayatları adına bağımsız karar vermek istedikleri anda, partnerlik ilişkilerini sonlandırmak istediklerinde veya sonlandırdıkları için şiddete maruz kalıyorlar.

Kadına yönelik şiddet, neredeyse istisnasız şekilde, erkeklerin kadınlar üzerinden sağladıkları avantajları sürdürme aracı olarak ortaya çıkıyor. Bu avantajlar kimi zaman ev işi yükünün ücretsiz/karşılıksız emek olarak kadınlara yüklenmesinde, kimi zaman kadınların bedeni ve cinselliği üzerindeki tahakkümde kendini gösteriyor. Çoğunlukla kadınların bedenleri, emekleri ve cinsellikleri üzerindeki tahakküm eş zamanlı olarak işliyor. Patriyarkal sistemin işleyişi tam da bu tahakküm ilişkilerine dayanıyor, kadınların bu ilişkideki rollerini reddetmeleri ise şiddetle engellenmeye çalışılıyor.

Kadına yönelik şiddetle mücadele için çıkarılan yasal düzenlemelerin gereği gibi uygulanmadığı, şiddetle mücadelede hem idari hem adli mekanizmaların yetersiz kaldığını biliyoruz. Bu tabloya rağmen Kadın Dayanışma Vakfı'nın deneyimi kadın danışma merkezimize her yıl daha fazla sayıda kadının başvuruda bulunduğu yönünde¹. Yani kadınlar; şiddetle mücadele mekanizmalarının işlememesine rağmen, mücadeleye devam ediyor, tüm olumsuzluklara rağmen, kendi hayatları adına karar verme özgürlüğünde ısrarcılar.

10 yılda neler yaşadık?

Türkiye'de feminist hareket için, 1980'li yıllardan bu yana kadına yönelik şiddetle mücadele odak konulardan biri olageldi. 1986'da *Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*'nin hayata geçirilmesi için bir imza kampanyası, 1987'de Kadınlar Dayağa Karşı Dayanışma yürüyüşü, 1989'da cinsel tacize karşı "Mor İğne", "Sokakları ve Geceleri İstiyoruz" kampanyaları, 438. Maddenin kaldırılmasına yönelik kampanyalar, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Kadın Dayanışma Vakfı'nın kurulması bu uzun mücadele tarihinin birkaç önemli momentini oluşturuyor.

Feministlerin yürüttüğü bu mücadele neticesinde, kadına yönelik erkek şiddetini ele alan ilk hukuksal metin 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun 1998'de yürürlüğe girdi². Aileyi odak alan yapısı ve işleyişteki aksaklıklar nedeniyle feministlerce eleştirilen bir hukuki düzenleme oldu. Feminist hareketin katkıları ve mücadeleleri ile 2012'de İstanbul Sözleşmesi olarak anılan *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi*

¹<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/patriyarkanin-duvarlari-karsisinda-kadınların-erkek-siddeti-ile-mucadelesi/>
²<https://catlakzemin.com/17-ocak-1998-4320-sayili-ailenin-korunmasına-dair-kanun-yururluge-girdi/>

Sözleşmesi imzalandı ve sözleşmenin iç hukuktaki yansıması olan 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun* kabul edildi. 2014 yılında uygulamaya konulan bu düzenlemeler ile, kadına yönelik şiddet karşısında bütüncül politikaların hedeflendiği, kadına ve LGBTİ+'lara yönelik şiddete dair ayrıntılı tanımların yer aldığı bir hukuk mekanizması oluşmuştu.

Kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki gelişmelerin aksine siyasi iktidar kadın haklarını hedef alan söylem ve politikalarını sürdürdü. 2012 yılında dönemin başbakanı yaptığı bir konuşmada kürtaj hakkını hedef aldı³. “Her kürtaj bir Uludere'dir” cümlesinin ardından kadın hareketi; “Kürtaj Haktır Karar Kadınların!” şiarıyla Türkiye'nin 22 ilinde eşzamanlı protestolar düzenledi. Bu protestolar, kürtaj hakkına yönelik kısıtlayıcı yasal düzenlemenin önünü kapatmış oldu. Buna rağmen, kadınların kürtaj hakkına yönelik yasal bir engel bulunmadığı halde, kürtaja erişim fiili olarak imkansızlaştı. 2016 yılında, bileşeni olduğumuz Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı bileşeni kadın örgütleriyle birlikte yürüttüğümüz araştırmada Ankara'da sadece 3 kamu hastanesinde kadınların kürtaja erişimi olduğunu saptamıştık⁴. 2022 yılında ise sadece 1 kamu hastanesinde kürtaj hakkının sağlandığını tespit ettik⁵. Feminist hareket, kürtaj hakkı konusundaki mücadelesinin yanı sıra feministler; kadın cinayetleri karşısında kitlesel sokak protestoları düzenlenip, kadın cinayeti davaları takip edip, yargının cinsiyetçi kararlarını protesto etti.

Pandemi dönemi de kadınların şiddetle mücadele mekanizmalarının, doğum kontrol için sağlık sistemine erişimlerinin⁶ askıya alındığı bir süreçti. 30 Mart 2020 tarihinde Hakimler ve Savcılar Kurulu *COVID-19 Kapsamında İlave Tedbirler* açıklandı. Bu açıklamada 6284 Sayılı Kanun'a dayanılarak verilen *tedbir kararlarının yükümlülerin korona virüs kapsamında sağlığını tehdit etmeyecek şekilde değerlendirilmesi* şeklinde bir ifade yer aldı. Bu ifade, devletin genel kamu yararını düşünerek karantina ilan ettiği bu süreçte dahi, şiddete maruz kalan kadınların yaşam hakkını korumak için adım atmadığını, aksine kadına yönelik şiddeti görmezden geldiğini ortaya koyuyor.

20 Mart 2021 tarihinde İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, gece 02:30'da Resmî Gazete'de yayımlandı. Hukuka aykırı bir şekilde alınan bu karar sonrasında Türkiye'nin birçok ilinde sokak protestoları gerçekleştirildi. İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükten kaldırılmasına yönelik Cumhurbaşkanlığı kararının iptal edilmesi için, kadın örgütleri tarafından Danıştay'da dava açıldı. Danıştay, kadın örgütlerinin, feminist avukatların savunmalarına rağmen sözleşmeden çekilme sürecinin hukuka uygun olduğuna karar verdi⁷.

Siyasal iktidarın patriyarkal ve muhafazakâr siyasetinin önemli parçasını, kadın ve LGBTİ+ ayrımcılığına dayanan pratikleri oluşturuyor. 2021 yılında hukuka aykırı şekilde İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı bu siyaset tarzının önemli momentlerinden biriydi. 2022 yılında İstanbul'da başlayan “aile mitingleri” Gaziantep, Batman, Mardin, Bitlis, Kayseri, Van ve Diyarbakır'da “*Ailenin saldırı altında*” şiarıyla devam etti. 10 yıllık süreç; kadın ve LGBTİ+'ların haklarının hedef alındığı, muhafazakâr, aile odaklı politikaların giderek ağırlık kazandığı bir dönem oldu. Bu eğilim karşısında feminist ve LGBTİ+ hareketinin yaşamın her yanına yayılan mücadelesi sürdü. Kadın Dayanışma Vakfı olarak biz de bu mücadelenin bir parçası olmaya devam ediyoruz.

³İstanbul'daki Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı'nın uygulanmasına ilişkin Uluslararası Parlamenterler Konferansı'nın 25.05.2012 tarihindeki kapanış oturumunda yaptığı konuşmada sezaryen doğuma karşı olduğunu ve kürtajın cinayet olduğunu söyledi. Bu açıklamasının hemen ertesi günü yapılan AKP Kadın Kolları 3. Olağan Kongresinde ise “Her kürtaj bir Uludere'dir” ifadelerini kullandı.

⁴<https://www.morcati.org.tr/attachments/article/370/kamu-hastaneleri-kurtaj-uygulamaları-arastirma-raporu.pdf>

⁵<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-danisma-merkezi-2022-faaliyet-raporu/>

⁶Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, Pandemi Öncesi ve Sırasında Türkiye'de Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hizmetleri, 2020.

⁷<https://m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/272297-danistay-a-gore-istanbul-sozlesmesi-nden-cekilmek-hukuka-uygun>

Kadına yönelik şiddetle mücadelede veriler ne işe yarar?

Nicel veriler, sayılardan ibaret halleriyle soğuk, duygusuz bir tınıya sahipler. Yıllar boyunca dönüp dolaşıp ilişkilendiğimiz, birlikte duygulanıp birlikte güçlendiğimiz kadınların elbette bizim için anlamı sayısal değerleri aşıyor. 10 yıl boyunca edindiğimiz bilgi ve deneyimi paylaşma amacımız ise, kadına yönelik erkek şiddetini görünür hale getirmek. Bu rakamlar, şiddet uygulayan kişilerin kimler olduğu, ne tip şiddet uyguladıklarına dair genellenebilir bir tablo sunuyor, ki aslında tahmin edilebilir bir tablo ile karşılaşyoruz. Örneğin, şiddet uygulayan erkeklerin, yıllar içinde değişmeyen bir ağırlıkla eşler oluşu, bu raporu okuma fırsatı bulanları pek de şaşırtmayacaktır.

Demokratik toplumlarda veriler; kamunun üstlenmesi gereken sorumlulukları hatırlatan, politika oluşturmada kullanılan temel olarak önemli. Verilerin bu rolünün demokratik bir devlette, demokratik bir kamu yönetimi sistemi için mümkün olabileceğinin de farkındayız. Yakın zamanda yaşadığımız pandemi süreci ve 6 Şubat depremleri sonrasında bir kez daha, devletin kriz dönemlerinde öncelikle kadınlara sunduğu hizmet alanlarını daralttığını, hatta kaldırdığını gördük. Patriyarkal sistemi güçlendiren bu uygulamalar, kimi zaman uzaklaştırma kararlarının “genel toplum sağlığı”⁸ ileri sürülerek daraltılmasında, kimi zaman kadınların sığınaklara erişiminin güçleştirilmesinde⁹ karşımıza çıktı. Kadın danışma merkezi aracılığıyla edindiğimiz bilgi ve deneyimin, kadına yönelik erkek şiddeti ile ilgili kamu politikalarına getireceğimiz önerilerin zeminini oluşturacağını düşünüyoruz.

Elbette dünyanın neresine gidersek gidelim, devletler veri toplamak hususunda sivil toplum örgütlerinden çok daha fazla imkana sahip. Fakat Türkiye'de kadına yönelik erkek şiddeti ile ilgili elimizdeki son araştırma 2014 yılına dayanıyor¹⁰. Geçmiş yıllarda, kurumlardan bilgi alabilmek hem de yıllar arasında karşılaştırma yapabilmek için Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) gibi kurumlara yaptığımız bilgi edinme başvuruları üzerine paylaşılan verilerdeki tutarsızlıklar, bize verilerin ya olması gerektiği gibi tutulmadığını ya da doğru verilerin paylaşılmadığını düşündürüyor. İstanbul Sözleşmesi gereğince devletin kadına yönelik erkek şiddeti hakkında düzenli veri toplaması ve bu verileri kamuoyu ile paylaşması gerekiyordu. Sözleşme yürürlükte iken birçok maddesi uygulanmadığı gibi maalesef devlet şiddete dair araştırma yapma ve paylaşma yükümlülüğünü de yerine getirmedi. 6284 sayılı Kanun'da yer alan veri toplama ve *İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlanması* yükümlülüğünün yerine getirilip getirilmediği hakkında bilgimiz bulunmuyor, raporlama çalışmaları yapıyor bile olsa, kamuoyu ile paylaşılmıyor¹¹. Uzun yıllardır kadına yönelik erkek şiddetine ve kadın cinayetlerine dair veriyi kadın örgütleri ve sivil toplum örgütleri olarak üretiyoruz.

Bu raporda karşılaşılan tablonun sürpriz olmadığından bahsetmiştik. Kamu politikalarını oluşturan ve uygulayanlar açısından da şaşırtıcı olmadığı kanaatindeyiz, kadına yönelik şiddet araştırmaları 2007 ve 2014 yıllarında kamu ve üniversite iş birliği ile yapılmıştı. 2014 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı desteğiyle Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*'nda ortaya konulan tablo ağırlaşarak devam ediyor¹². Devlet eliyle patriyarkanın güçlendirildiği, teşvik edildiği politikalar uygulanırken diğer yandan kadınların özgürleşme taleplerinin giderek arttığını, toplumun temeline nüfuz ettiğini görüyoruz. Bu çatışma kadına yönelik erkek şiddetinin de derinleşmesine yol açıyor. Araştırma sonucunda getirilen kadınların

⁸<https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/09/20210904-13.htm>

⁹<https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/6-subat-depremleri-sonrasinda-kadina-yonelik-siddetle-mucadele-mekanizmalarinda-son-durum-2/>

¹⁰https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20-%20Raporlar/Aile%20i%C3%A7i%20C5%9Eiddet%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%C4%B1/ozetraporturkce_2014_ais.pdf

¹¹<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6284.pdf>

¹²<https://openaccess.hacettepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

bilgilendirilmesi, şiddetle mücadele mekanizmalarının kadınların özgün ihtiyaçlarını gözetmesi, ŞÖNİM'lerin koordineli çalışması gibi önerilerin¹³ hayata geçmediğini, koordinasyon ve kamu personeli eğitimlerinin ise yetersiz kaldığını görüyoruz. Bu tabloya ek olarak hak kayıpları da yaşıyoruz. 2014 yılında kürtaj hakkına müdahale etmeye, engellemeye yönelik siyasi iktidarın politikaları feminist hareketin, kadın hareketinin tepkileri nedeniyle geri çekilse de kürtaja erişim fiili olarak engelleniyor¹⁴. Kadınlar, cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerine erişimi de giderek zorlaşıyor. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu (CiSU) tarafından hazırlanan raporda; gebeliği önleyici yöntemlerin paralı ve zor erişilebilir hale gelmesi, birinci basamak sağlık hizmetlerinin yaşanan köklü değişimle ve 2007 yılından itibaren doğurganlığın düzenlenmesine karşı dozu giderek artan kamu politikalarıyla açıklanıyor

Elimizdeki rakamlar, şiddete maruz kaldığı için destek alabileceği kurumlara başvuruda bulunan çok az sayıdaki kadını kapsıyor. 2014 yılındaki Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*'nda; şiddete maruz kalan kadınların ancak %11'i gibi küçük bir bölümünün destek mekanizmalarına başvurduğunu, başvuruda bulunan her 10 kadından 7'sinin, artık dayanamadığı noktada kurumsal başvuru yoluna gittiği tespit edilmişti. Dolayısıyla Vakfın kadın danışma merkezine başvuruda bulunan kadınlar da erkek şiddetine maruz kalan kadınların küçük bir bölümünü oluşturuyor.

Buna rağmen elimizdeki veriler, kadınların şiddetle mücadele sürecinde yeterli desteği alamadıklarını, Kadın Dayanışma Vakfı'na ulaşmadan önce de destek mekanizmalarına başvurduklarını, ama buralarda çözüm bulamadıklarını göstermesi açısından da çarpıcı.

feminist yöntemimiz: görüşmeleri nasıl sürdürdük?

Kadın danışma merkezimizde yürüttüğümüz tüm görüşmeleri feminist sosyal çalışma ilkeleriyle gerçekleştirdik. Dayanışma kurduğumuz kadınlarla hiyerarşi kurmadan, erkek şiddetine daha önce uğramış/uğruyor/uğrayabilecek kadınlar olarak dayanışma kurduk. Kadınların beyanına dayanan görüşmelerimize erkek şiddetinin eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerinin bir neticesi olduğunu kabul ederek başladık; yani, tarafımız belliydi. Kadın danışma merkezimizde kadınların kendilerini rahat hissedebilecekleri, yaşadıklarını yargılanmadan ve suçlanmadan paylaşabilecekleri bir ortam ve güven ilişkisi oluşturmaya özen gösterdik.

Görüşmelerde amacımız kadınlardan veri toplamak değil, onlarla dayanışma kurmak olduğu için, kadınların bize aktarmayı tercih ettiği kadarıyla, sınırlı olarak bilgi ediniyoruz. Kurduğumuz güven ilişkisine zarar vermemek için daha fazla bilgi talep etmiyor; paylaşılan şiddet anlatısına odaklanarak destek sürecini en iyi şekilde yürütebilmek için veri toplama kaygısından uzak durmaya çalışıyoruz.

Kadınların ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda çoğu kadınla birden fazla kez görüştük, birkaç yıla yayılan görüşmelerimiz de oldu. Raporda yer alan oranları, kadın danışma merkezimize yapılan ilk başvuruyu referans alarak oluşturduk, kadınlarla tekrar eden görüşmelerimiz bu veriler içinde yer almıyor. Kadınlarla kurduğumuz dayanışmayı, onların da talep ve onayları olduğu müddetçe, sürdürmeye gayret ettik. Özellikle hukuki süreçleri devam eden veya çeşitli kurumlara yönlendirdiğimiz kadınların, yaşamlarının sonraki dönemlerinde de destek olmak istediğimizde kadınlara ulaşmamız her zaman mümkün olmadı. Şiddete maruz kalan birçok kadının şiddet uygulayanların kendisine ulaşmasını engellemek için telefon numarasını

¹³https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20-%20raporlar/Aile%20%C3%A7i%20%C5%9Eiddet%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%C4%B1/ozetraporturkce_2014_ais.pdf 2008 ve 2014'te bakanlık ülke çapındaki bu araştırmaları destekleyerek yaptırdıktan sonra, her 5 yılda bir tekrarlaması gerekirken bu sorumluluğunu yerine getirmedi. Bu yüzden elimizdeki son ülke çapında güvenilir veriler 2014'e yapılan araştırmaya dayanıyor.

¹⁴<https://morcati.org.tr/izleme-raporlari/371-kamu-hastaneleri-ku-rtaj-uygulamaları-arastırma-raporu/>

Danışma merkezine yapılan başvurular için aradığımızda sadece 1 devlet hastanesinde kürtaj için randevu verilebildiğini gördük.

değiştirmek zorunda kalması, kadınların gündelik hayatlarını zorlaştırdığı gibi, bizim onlara yeniden ulaşmamızı da engelleyen bir etmen oldu.

Görüşmelerimizi gizlilik esasıyla sürdürdük. Bu görüşmelerde kadının beyanını esas aldığımız gibi, kadınların verdikleri kararlara saygı gösterdik. Adlarına karar vermek yerine atabilecekleri adımlar hakkında bilgi verdik, danışma merkezinde edindiğimiz deneyimi paylaştık. Erkek şiddetinin çok boyutlu döngüsel yapısı nedeniyle zaman zaman kadınların şiddet içeren bu ilişkilere geri dönebileceğini, ilişkilerini değil ama maruz kaldıkları şiddeti sonlandırmayı istediklerini akılda tuttuk. Başvuruda bulunan kadınların biricik olduğunu kabul ederken; cinsel yönelim, etnisite, sınıf, din, mültecilik, siyasal kimlik gibi farklılıkların bilinciyle hareket ettik. Buldukları konumun dezavantaj yaratan yanlarını göz önünde bulundurduk, kadınların ihtiyaçlarına göre destek mekanizmamızı şekillendirdik.

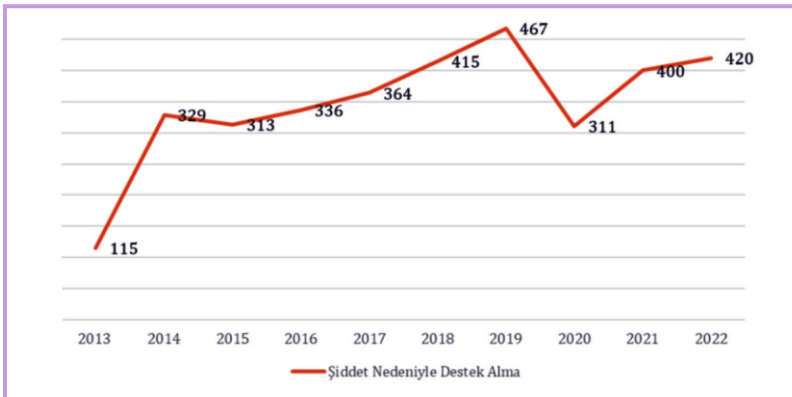
Yürüttüğümüz bu çalışma, yapılan görüşmeler dışında, diğer kadın örgütleri ve ağları ile aktif bir ilişkiyi gerektiriyor. Bir yandan güncel gelişimleri takip ederken diğer yandan bu yapılar ile ilişkilerimizi sürdürdük, deneyimlerimizi bu alanlara tařıdık¹⁵. Yaptığımız görüşmeleri, görüşme formları aracılığıyla düzenli olarak kaydettik, her yılın sonunda SPSS gibi analiz programları aracılığıyla verileri sistematik hale getirip, kamuoyu ile paylaştık.

Kadın danışma merkezinde yürüttüğümüz çalışmalar; ihtiyaçlar ve deneyimler ışığında sürekli güncelleniyor. Bu durum, sabit kategoriler ve tanımlarla hareket etmenin mümkün olmadığını, sürekli bir değişim ve dönüşüme gerek duyulduğunu gösteriyor. Dayanışma kurduğumuz kadınlar farklılaştıkça biz de erkek şiddeti ile ilgili yeni yönler deneyimliyoruz, çalışmalarımıza bu deneyimi yansıtıyoruz.

1. kadın danışma merkezimize yapılan başvurular

2013-2022 yılları arasındaki 10 yıl boyunca kadın danışma merkezimize toplam 5648 kişi başvurdu. Sosyal çalışmacılar ve gönüllüler danışanlarla yüz yüze, telefonla veya e-mail üzerinden 12 binden fazla görüşme yaptı. Bu başvuruların %61'ini şiddet nedeniyle destek talep eden kadınlar ve yakınları adına başvuru yapanlar oluşturuyor¹⁶. Başvuruların %52'si (2949 kadın) şiddet nedeniyle destek almak isteyen, yaşadıkları şiddetle ilgili süreci ayrıntılarıyla bizimle paylaşan, kendi adlarına başvuru yapan kadınlardı. 2013-2022 yılları arasındaki başvurularda ağırlıklı başvuru nedeni şiddet nedeniyle destek alma oldu.

şiddet nedeniyle yapılan başvurular yıldan yıla düzenli olmayan bir artış gösteriyor. Elbette örgütsel kapasitemizin daha kısıtlı olduğu dönemler, aldığımız başvuru rakamlarını da etkileyebiliyor. 2020 yılında pandemi ile başvurularda bir düşüş görüyoruz.

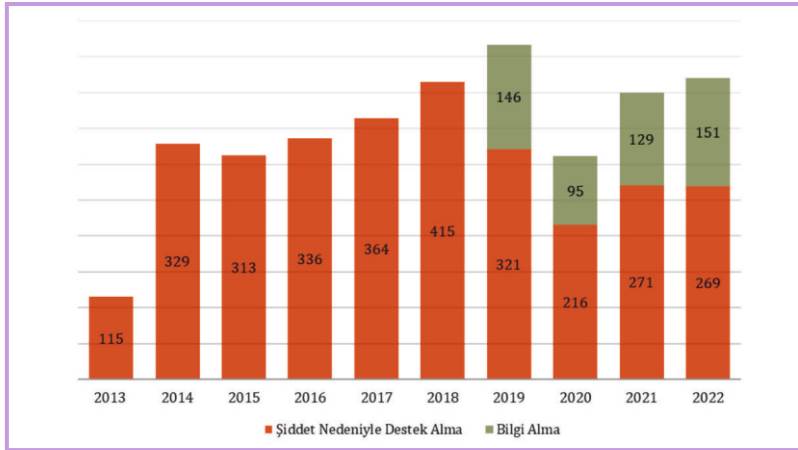

şekil 1 :
şiddet başvurularının
yıllar içindeki değişimi

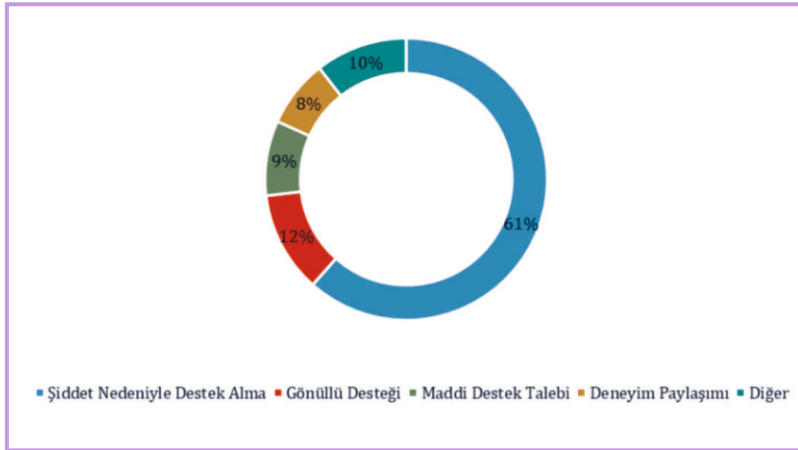
¹⁵Kadın Dayanışma Vakfı; Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı, Kadın Koalisyonu, WAVE Network, Avrupa Kadın Lobisi üyesidir.

¹⁶2019 yılı ve sonrasında başvuru formlarında şiddet nedeniyle yapılan başvurular; şiddet başvuruları ve şiddet nedeniyle bilgi alma olarak tekrar sınıflandırıldı. Şiddet öyküsünü paylaşmadan çeşitli başvuru ve destek mekanizmalarına dair detaylı bilgi almak isteyen kadınlar ve şiddete maruz kalanların yakınları tarafından yapılan başvurular bu kategoriye giriyor.

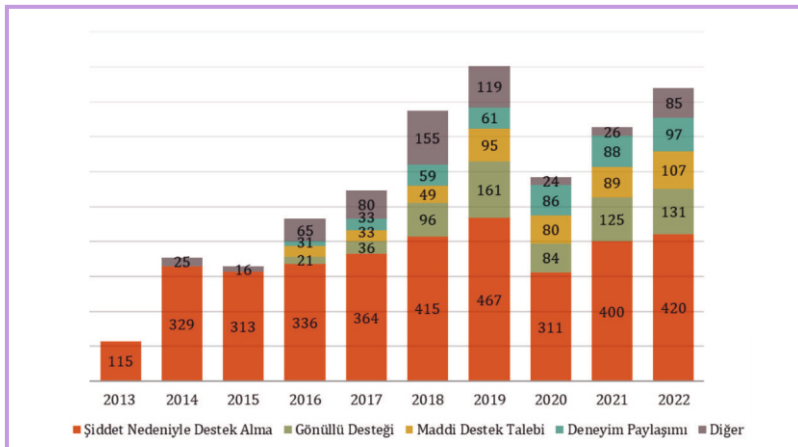
2019 yılında Covid 19 pandemisi nedeni ile kapanma sürecinin bizi zorladığı, evlerden çalıştığımız bu dönem hem danışanların bize ulaşmasını hem de bizim danışma merkezi faaliyetlerini yürütmemizi zorlaştırdı. 2020 sonrasında ise, yine önceki yıllarda olduğu gibi şiddet nedeniyle yapılan başvurulardaki artış devam ediyor. Pandemi sonrasında, kadın danışma merkezimize yapılan başvuruların artışında ivme yaşandığını görüyoruz. Başvurulardaki artış veya azalışlar üzerinden Türkiye'de kadına yönelik şiddet oranları hakkında genel bir çıkarım yapmak mümkün değil. Buradaki artış ve azalışlarda, örgütsel kapasitemizin artış/azalışı, Vakfın görünürlüğünün artması gibi pek çok değişken söz konusu.

şekil 2:
şiddet başvurularının
yıllar içindeki dağılımı

şekil 3:
başvuru nedenleri

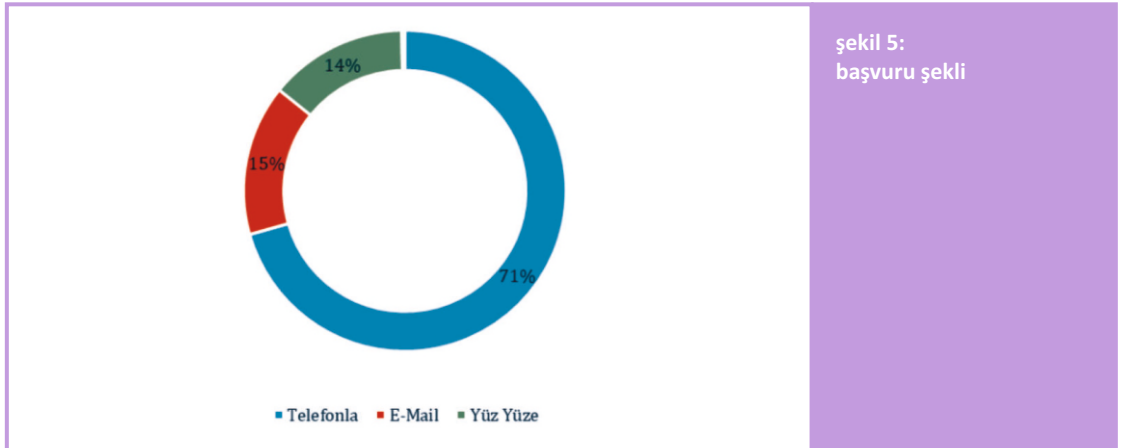
şekil 4:
başvuru nedenlerinin
yıllar içindeki dağılımı

Şiddet nedeniyle yapılan başvuruların yanı sıra, kadın danışma merkezimize yapılan başvuruların %12'sini Vakfın çalışmalarına gönüllü olarak katkıda bulunmak ve/veya Vakfa bağışta bulunarak destek olmak isteyenlerin başvuruları oluşturdu¹⁷. Başvuruların %8'ini medya veya akademiye toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet, sivil toplum gibi konulardaki çalışmaları için alana dair ve kadın danışma merkezi deneyimimiz hakkında bilgi almak isteyenler, üniversitelerdeki öğrenci buluşmaları oluşturuyor. Raporda, deneyim paylaşımı olarak adlandırdığımız yıldan yıla artan bu görüşmeler, aynı zamanda kamuoyunda kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilgili farkındalığın arttığına işaret ediyor.

Başvuru nedenleri tablosuna bakıldığında dikkat çeken bir diğer veri, maddi destek için başvuran danışan sayısında 2020 yılına dek olan düzenli artıştır. 2020'de yaşanan azalışın ardından, düzenli artış devam ediyor. Ekonomik koşulların olumsuz seyri ile kadın yoksulluğunun artışı danışma merkezine yapılan başvurularda etkili olup olmadığını saptamak derinlikli bir araştırma gerektiriyor.. Eldeki veriden 2013-2022 yılları boyunca iş aramak ya da aynı/nakdi ihtiyaç nedeniyle başvuranların oranının yaklaşık %9 (484 kadın) iken 2022 yılında bu oranın %13(107 kadın) düzeyine yükseldiğini görüyoruz.

2. kadınlar bize nasıl ulaştılar?

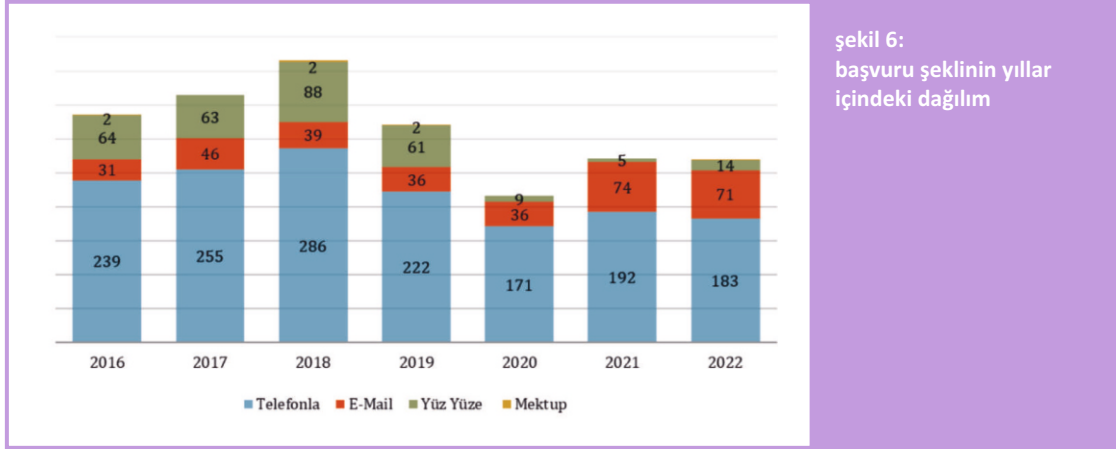
Kadın danışma merkezimize telefonla, e-posta ile, doğrudan merkeze gelerek yüz yüze, ve mektup yoluyla ulaşıyor. Şiddet nedeniyle yapılan başvuruların %71'ü (1548 kadın) bize telefonla, %15'i (333 kadın) e-posta ile, %14'ü (304 kadın) ise doğrudan danışma merkezine gelerek ulaştı. Mektup ile yapılan başvurular diğer yöntemler arasında en az sayıda başvuru aldığımız yöntem olarak %1'in (7 kadın) altında kaldı. Yıllar içerisinde telefon ve e-posta ile yapılan başvurular artarken, yüz yüze başvuruların azaldığını görüyoruz. Özellikle pandemi döneminde evlerden çalıştığımız süreçte kadınlarla ilişkimizi daha çok iletişim araçları üzerinden sürdürdük.

Rakamları incelediğimizde kadınların her yıl ağırlıklı olarak telefon aracılığıyla bize ulaştıklarını görüyoruz. 2020 yılı sonrasında e-posta yoluyla başvuru, yüz yüze başvuru sayısını aşmaya başlamış. Dijitalleşmenin, sosyal medya kullanımının artması, kadınların dijital araçlara erişiminin artması başvuru yöntemini değiştirebiliyor. Pandemi dönemiyle birlikte yüz yüze

¹⁷ Başvuru nedenleri, 2016 yılına dek şiddet nedeniyle destek almak için ve maddi destek talebiyle yapılan başvurular olarak sınıflandırıldı. Danışma merkezine yapılan başvuruların daha ayrıntılı bir dökümünü yapabilmek için 2016 sonrasında yeni başvuru kategorileri geliştirdik. Gönüllülük, kadın danışma merkezinin paylaştığı, aynı zamanda savunuculuk çalışmaları için yeni kategoriler oluşturuldu.

¹⁸Ayrıntılı bilgiye Kadın Dayanışma Vakfı'nın yıllık faaliyet raporlarından ulaşılabilir.

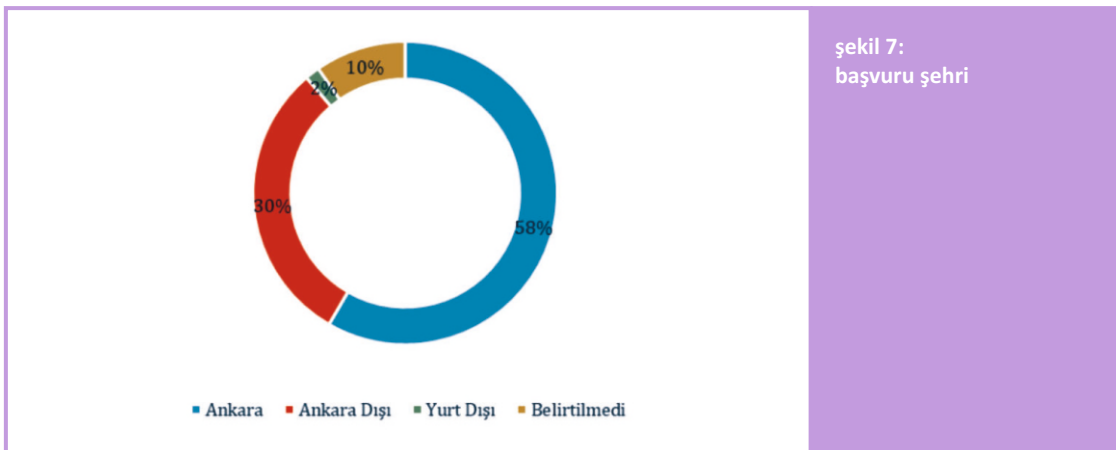

yapılan başvuruların ciddi bir düşüş yaşadığını, 2020 sonrasında tekrar artmaya başladığını görüyoruz. Pandemi nedeniyle evlerden çalıştığımız bu dönemde; görüşmelerin evden yapılıyor olmasının yarattığı mekânsal kısıtlılığın, başvuruda bulunan kadınlar için daha da fazla geçerli olduğunu gördük. Evde yalnız kalacakları bir an, bir mekân yaratarak Vakfa ulaşmaları, bazen şiddet tehdidini göze almak anlamına geliyordu. Bazen de konuşmaktan çekindikleri şiddet süreçlerini paylaşmak için kendilerini güvende hissetmemeleri nedeniyle zordu. Bu zorluğun başvurularda görülen azalış olarak da yansıdığını düşünüyoruz.

İletişim araçları, Ankara dışından bize ulaşmak isteyen kadınlar için de kolaylık sağlıyor. İletişim araçları üzerinden yapılan görüşme sayısının yüz yüze yapılan görüşme sayısını geçmeye başlamasının ekonomik sebepleri olduğunu da belirtmeliyiz. Yol parası bulmakta güçlük yaşayan yoksul kadınlar açısından, iletişim araçları danışma merkezine ulaşabilmelerini mümkün kılıyor.

kadınlar bize hangi şehirlerden ulaştılar?

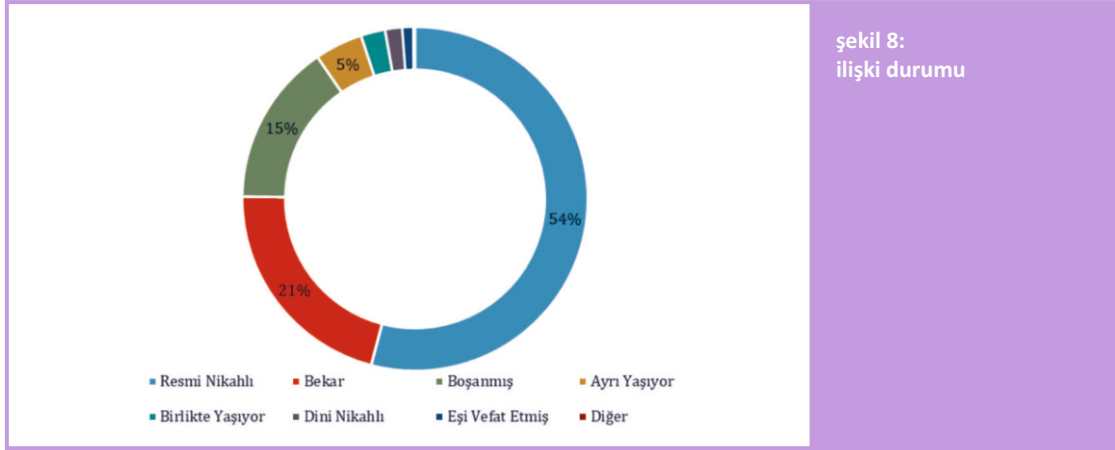
Şiddet nedeniyle yapılan başvuruların %58'i (1279 kadın) Ankara'dan yapıldı. Başvuruların %30'u (667 kadın) ise Ankara dışından yapılan başvurulardı¹⁹. Bu illerin çoğunluğunu herhangi bir kadın örgütünün, kadın örgütlerine ait kadın danışma merkezlerinin bulunmadığı iller oluşturuyor. Başvurulardaki %2'lik (37 kadın) dilimi ise yurtdışından aldığımız başvurular oluşturuyor. Kadınlar maruz kaldıkları şiddet nedeniyle destek almak için ülke dışından da kadın danışma merkezimize ulaştılar.

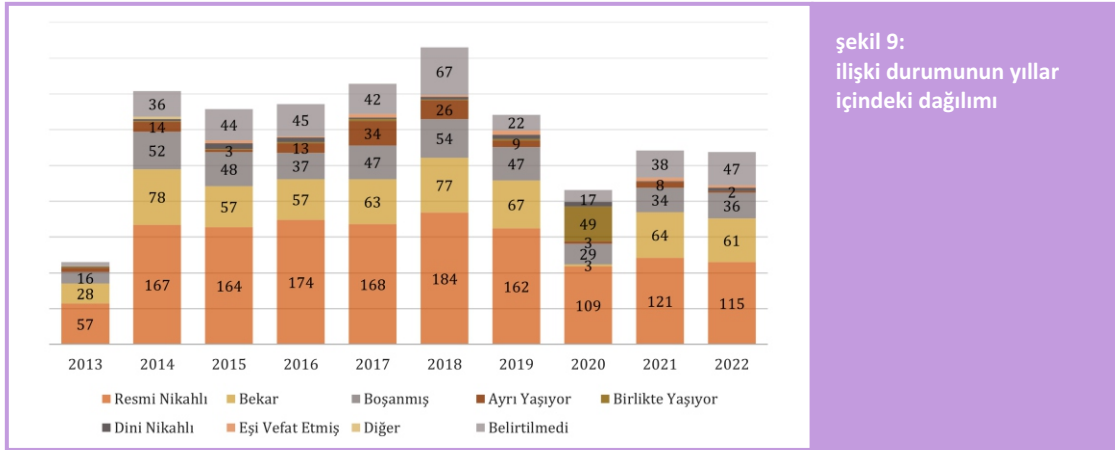
¹⁹Kadınların başvurduğu illere ilişkin bilgi 2016 yılı ve sonrası şiddet başvurusu baz alınarak oluşturuldu. Bu iller; Ankara dışından; Adana, Adıyaman, Afyon, Ağrı, Aksaray, Antalya, Ardahan, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bartın, Batman, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hakkari, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muğla, Muş, Nevşehir, Osmaniye, Rize, Sakarya, Samsun, Siirt, Sinop, Sivas, Şırnak, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Tunceli, Urfa, Yozgat, Van, Zonguldak idi.

3. kadınların ilişki durumu

Danışma merkezine şiddete maruz bırakıldığı için başvuran 2949 kadının; %54'ü evli (1421 kadın), %21'i bekar (555 kadın), %15'i boşanmış olduğunu, %5'i (118 kadın) partnerinden ayrı yaşadığını ifade etti. Kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda yaygın kanı, çoğunlukla evli kadınların şiddet gördüğü oluyor. Rakamlara baktığımızda, bekar kadınların şiddet nedeniyle yaptıkları başvuruların da ciddi bir orana sahip olduğunu, kadına yönelik şiddetin sadece evlilik içinde değil, tüm partnerlik ilişkilerinde yaşandığını görüyoruz.

şekil 8:
ilişki durumu

şekil 9:
ilişki durumunun yıllar
içindeki dağılımı

Pandemi döneminde bekar kadınlar tarafından kadın danışma merkezimize yapılan başvurularda radikal bir düşüş olduğunu görüyoruz. Bu düşüşün bir nedeni, üniversiteli kadınların, öğrenci yurtlarının kapatılmasıyla birlikte ailelerinin yanlarına dönmeleri olduğunu düşünüyoruz. Bu dönemde danışma merkezimize ulaşan kadınlar, şiddetle mücadele mekanizmalarına başvurmaktan çekindiklerini, ailelerinin ilişkilerinden haberdar olmasından korktuklarını dile getirdiler. Yapacakları başvurular için adres gizliliği gibi tedbirler talep edebilecek olsalar da kurumlardaki aksaklıklar bu tedbirlerin göz ardı edildiği örneklerle yol açtı. Bu durumun da kadınların başvurularına engel olduğunu deneyimledik²⁰. Dolayısıyla evliliğin tek meşru partnerlik ilişkisi olarak görülmesi, kadınların flört ilişkilerinin toplumsal olarak kınanması; kadınların diğer partnerlik ilişkilerinde yaşadığı şiddeti dile getirmelerini zorlaştıran bir durum olarak karşımıza çıkıyor.

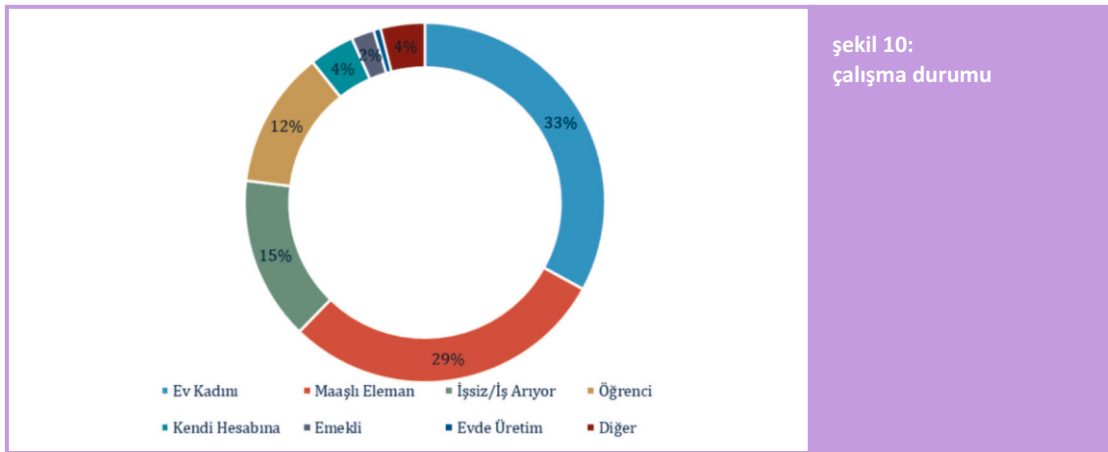
²⁰ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/patriyarkanin-duvarlari-karsisinda-kadinlarin-erkek-siddeti-ile-mucadelesi/>

Başvurularda, boşanmanın şiddeti sonlandırmadığı durumların ciddi bir oran teşkil ettiğini görüyoruz. Şiddet nedeniyle boşanma kararının alındığı bu ilişkilerde erkeklerin; velayet, nafaka hakkı üzerinden şiddet uygulamaya devam ettiğini deneyimledik. Bunun yanı sıra, kadının çalışmasını engelleme, yakınlarına karşı itibarını sarsma, yeni bir partner ilişkisi kurmasına engel olma gibi durumlarla şiddetin devam edebildiğini gözlemledik. Örneğin **asıl kıyamet sevgilim olunca koptu** sözleriyle, bu duruma benzer bir deneyimi aktaran kadın; boşanma sürecinden sonra eski eşi tarafından yeni bir ilişkiye başladığı için, tekrar şiddete uğradığını dile getirdi. 6 yıl süren evlilikleri boyunca, fiziksel, psikolojik şiddete maruz bırakıldığını, şiddet nedeniyle boşandığını aktardı. Kadının partnerinden ayrılması için, eski eş, ortak çocuklarının velayetini almakla tehdit ederek, psikolojik şiddet uygulamaya devam ediyordu.

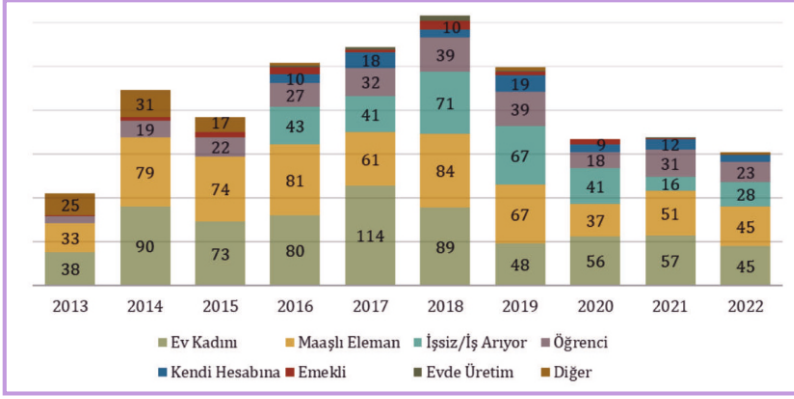
Hangi ilişki durumu içinde olunursa olunsun, kadınlar üzerindeki toplumsal baskı ve toplumsal cinsiyet rolleri, kadına yönelik şiddeti doğuruyor, sürdürüyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede farklı ilişki biçimlerine dair bütüncül bir bakışın olmaması, kadınların maruz kaldıkları şiddetin devamına yol açıyor. Örneğin, Ankara'da Aile İçi Şiddet Büro Amirlikleri sadece evlilik kapsamındaki şiddet başvurularını kabul ederken, diğer partnerlik ilişkilerindeki şiddet başvuruları herhangi bir karakola yapılabiliyor²¹. 6284 sayılı Kanun'a aykırı olan, erkek şiddetine dair bütüncül bir bakıştan yoksun bu durum, kadınları medeni durumlarına göre ayırıştırıyor.

4. kadınların çalışma durumu

Kadın danışma merkezimize yapılan başvurularda, bizimle çalışma durumları hakkında bilgi paylaşan şiddete maruz kalan kadınların %33'ü (690 kadın) ev kadını, %29'u (612 kadın) maaşlı çalışan, %15'i (307 kadın) işsiz, %12'si (258 kadın) öğrenci olduğunu, %4'ü (85 kadın) ise kendi hesabına çalıştığını ifade etti. Kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda yaygın önyargılardan biri, ekonomik bağımsızlığı olmayan, ücretsiz ev işçisi olan kadınların şiddete maruz kaldıkları yönünde. 2013-2022 yılları arasında merkezimize başvuran kadınların çalışma durumu incelendiğinde, kadının ücretli bir işte çalışması ya da çalışmaması anlamlı bir sayısal farka işaret etmiyor. Bu sebeple kadınların maddi durumu, çalışma durumu, eğitim durumu gibi değişkenler şiddete maruz kalıp kalmamalarını tek başına belirleyen durumlar değil. Elbette ekonomik bağımsızlık, kadınların şiddet gördükleri ilişkilerden uzaklaşabilmelerinde oldukça önemli bir etken. Bağımsız bir hayat kurabilmek için, ekonomik koşulların elverişli olması, kadınların kendi geçimlerini sağlıyor olmaları sürece önemli bir katkı sağlıyor. Fakat, kadınların ücretli bir işte çalışıyor olmaları şiddetten azade bir yaşam için yeterli olmuyor.

²¹ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadinlarin-adalete-erisimine-destek-icin-avukatleri-guclendirme-atolyesi-raporu/>

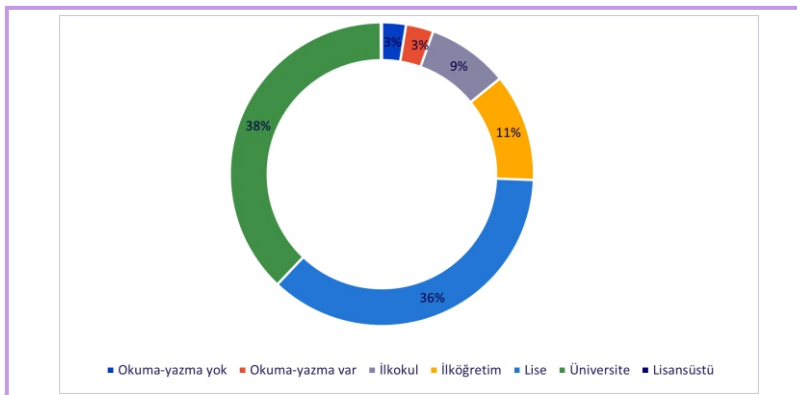
şekil 11: çalışma durumunun yıllar içindeki dağılımı

Kadın danışma merkezimize yapılan başvurularda; ücretli bir işte çalışan kadınlar maruz kaldıkları fiziksel, psikolojik, cinsel şiddetin yanı sıra, maaşlarının ellerinden alınması, zorla borçlandırma gibi ekonomik şiddet biçimlerine maruz kaldıklarını ifade ettiler. Partnerlik ilişkilerinin yanı sıra, iş yaşamında da fiziksel, cinsel, psikolojik şiddete maruz bırakıldıkları için başvuran birçok danışanımız oldu. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle kadınlar ev içinde, partnerlik ilişkilerinde şiddete maruz kalabiliyorken, diğer yandan çalışma yaşamı da erkek şiddeti ile karşılaşmanın bir alanı olabiliyor. Ücretli bir işte çalışma karşılığında elde edecekleri maddi kazanca el konularak, çalışmalarına engel olunarak kamusal alanda edinecekleri güçlenmenin önü kesiliyor. Örneğin, kadın danışma merkezimizde yaptığımız görüşmede, evli olduğu erkeğin iş yerine gelerek **o kadını işten çıkaracaksınız, yoksa gelip basarım orayı** diye tehdit etmesinin ardından, apar topar işten çıkarıldığını aktaran kadın; eşinin kendisine sistematik olarak fiziksel şiddet uyguladığını, kadını ve çocuklarını cezalandırmak için aç bıraktığını da aktardı.

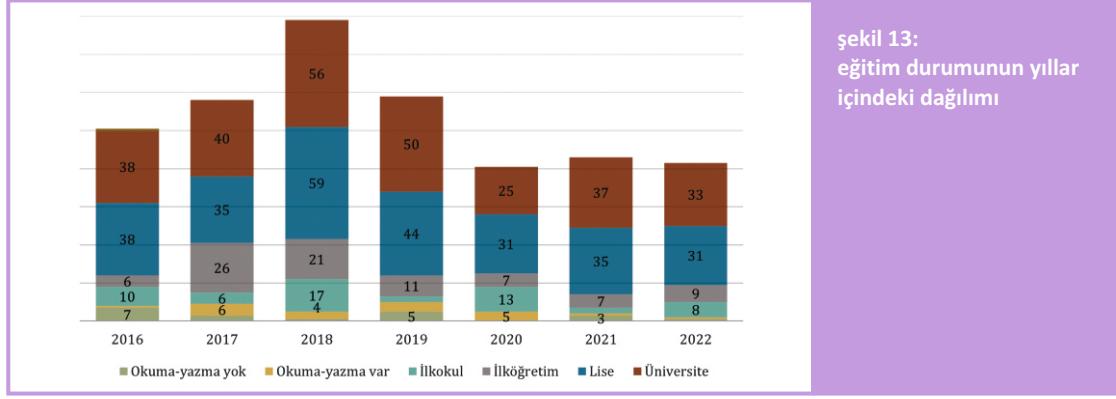
Kadına yönelik şiddetle mücadele toplumsal ve siyasal bir alanı kapsayan, bütünlüklü bir bakış açısından yoksun olduğunda, çalışma ilişkisinin kendisi de kadınlara yönelik ayrımcı, eşitsiz, şiddet içeren ilişkilere dönüşebiliyor.

5. kadınların eğitim durumları

Bizimle eğitim durumlarını paylaşan kadınların %38'i (310 kadın) üniversite mezunu, %36'sı (299 kadın) lise mezunu, %11'i (94 kadın) ilköğretim mezunu olduklarını ifade ettiler. 2013-2022 yılları arasında başvuran bizimle eğitim durumlarına ilişkin bilgi paylaşan kadınların eğitim durumu incelendiğinde lise ve üniversite mezunlarının ağırlıkta olduğunu görüyoruz. Kadına yönelik erkek şiddetinin çoğunlukla eğitim seviyesi düşük kadınların sorunu olduğuna dair yaygın yanlış inancı rağmen, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması'na göre, lise mezunu her 4 kadından 1'i, lisans ve lisansüstü eğitimi olan her 5 kadından 1'i fiziksel şiddete uğruyor. Bu

şekil 12: eğitim durumu

oranlar bize eğitim durumunun şiddete maruz kalıp kalmamayı tek başına belirlemediğini gösteriyor.

Kadınlar açısından, yüksek eğitim almış olmaları, yaygın bilginin aksine, negatif bir etmen olarak karşımıza çıkabiliyor. Kadınlar, eğitim seviyeleri yükseldikçe, şiddetle ilgili önyargılar nedeniyle, maruz kaldıkları şiddeti dile getirmekte zorlanabiliyorlar. Kadın danışma merkezimize yapılan başvurularda, lise ve üniversite eğitimi almış olduğunu ifade eden kadınlar, tam da bu önyargılar nedeniyle eğitim durumları hakkında bilgi veriyorlar. “Üniversite mezunu bir kadın olmama rağmen bunları yaşadım” cümlesiyle ifade edeceğimiz bu zorluk tablodaki lise ve üniversite oranlarının ağırlıklı oluşunun sebebini oluşturuyor.

Kadın danışma merkezimize yapılan başvurularda yıllar içerisinde, internet üzerinden yapılan başvuruların artması da eğitim seviyesindeki dağılımı etkiliyor olabilir, eğitim seviyesinin yüksekliği medya okuryazarlığının olmasını ve beraberinde kadın danışma merkezimize erişimin daha da kolaylaşmasını sağlıyor olabilir.

6. kadınların maruz kaldığı erkek şiddeti

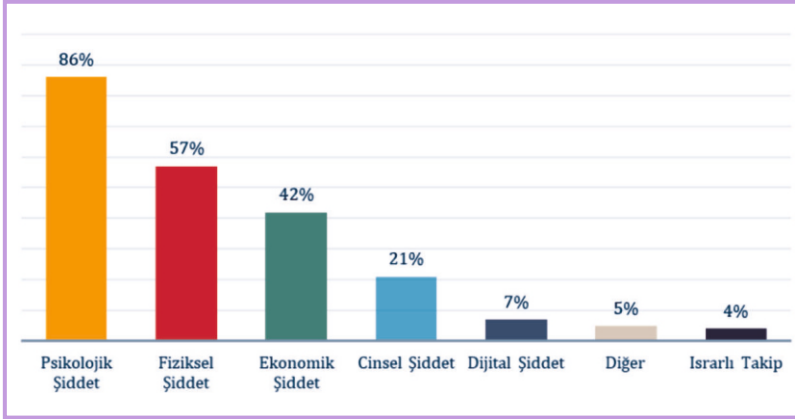
Kadınlar, yaşadıkları şiddeti anlamlandırmakta, adını koymakta zorluk yaşayabiliyorlar. Bu duruma toplumsal cinsiyet ilişkilerinin beraberinde getirdiği etkiler, erkek şiddetinin sistematik oluşu, ailenin, çevrenin erkek şiddetini normalleştirilmesi, erkek şiddetinin psikolojik etkileri neden olabilir. Yaşadıkları ekonomik kaygılar, geçim kaynaklarının olmaması, çocuklarına yönelik endişeler, hayata ve hukuka karşı yaşadıkları güvensizlik, maruz kaldıkları şiddeti dile getirmelerini zorlaştırıyor. Şiddeti dile getirdiklerinde destek beledikleri ailelerinden **o senin kocan, olur böyle şeyler** gibi tavırlarla karşılaşabiliyorlar. Şiddet nedeniyle başvuruda bulunan kadınlar içinde mülteci kadınlar da yer alıyor. Mülteci kadınlar hem mülteci olmanın yarattığı dezavantajla hem de kadın olarak maruz kaldıkları şiddetle mücadele ediyorlar²². Mülteci kadınlar mülteci olmanın beraberinde getirdiği zorluklarla da baş başa kalabiliyorlar²³. Tüm bu zorluklar göz önünde bulundurulduğunda, kadınların erkek şiddeti deneyimlerini paylaşmak üzere danışma merkezimize yaptıkları başvurunun önemini daha iyi anlayabiliriz.

Danışma merkezine yapılan başvurularda, kadınların en çok psikolojik şiddete maruz kaldıklarını görüyoruz. Yapılan görüşmelerde, kadınlar, psikolojik şiddetin tanımı zor, görülmeyen, iz bırakmayan hali nedeniyle fiziksel şiddete göre çok daha ağır etkileri olduğunu ifade ediyorlar.²⁴ Kadınların %86'sı (2525 kadın) hakaret, aşağılama, bağırma, ilgi alanlarını kısıtlama, akıl sağlığından yoksun olduğu yönünde manipülasyon, arkadaşları ve ailesi ile görüşmesini

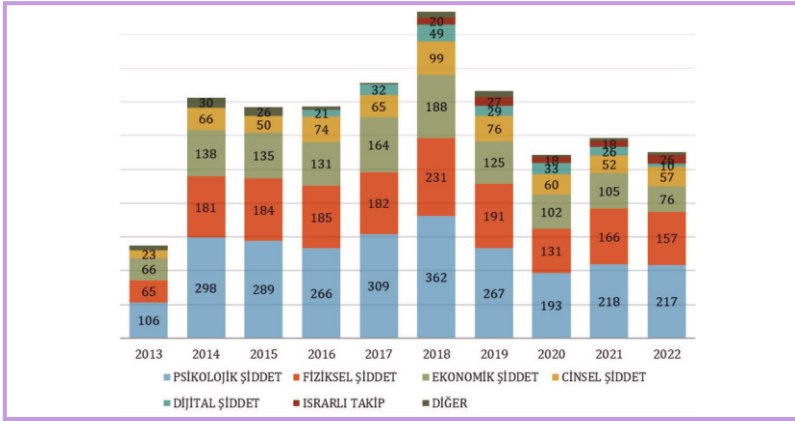
²² <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/suriyeli-kadınlarla-calisma-deneyimi-kdm-faaliyet-raporu-2020-turkce/>

²³ Ayrıntılı bilgi için: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-danisma-merkezi-2022-faaliyet-raporu/>

²⁴ Ayrıntılı bilgi için: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/patriyarkanin-duvarlari-karsisinda-kadınların-erkek-siddeti-ile-mucadelesi/>

şekil 14:
şiddet türleri

şekil 15:
şiddet türlerinin yıllar
içindeki dağılımı

engelleme, yalnızlaştırma, başka kadınlarla karşılaştırarak değersizleştirme, iftira, şantaj, çocuğu kaçırmakla tehdit etme, çocuğun velayetini almakla tehdit etme, kadının eğitimini engelleme, kadının kendisine, çocuğuna ya da ailesine zarar vermekle tehdit etme, iletişim araçlarını kullanmasına engel olma, öldürmekle tehdit etme, özel hayatını ifşa etmekle tehdit etme, kadın cinayetleri ile tehdit etme, mesleki gücü üzerinden tehdit etme, suçlama, istemediği şeyler için zorlama, eve kilitleme, intihar etmekle tehdit etme, bedeniyle ve kilosuyla alay etme, zorla anlaşmalı boşanma protokolü imzalatma, uyguladığı şiddet nedeniyle kadını suçlama, yaşananların gerçekliği hakkında manipülasyon, kadının tüm taleplerini ve isteklerini görmezden gelme, tehdit içerikli nesnelere gönderme gibi farklı biçimlerde **psikolojik şiddete** maruz kalmış.

Psikolojik şiddet, aşağılama ve suçlu hissettirme gibi pratiklerle kadınların doğrudan özgüvenlerini hedef alıyor. Bu durum, destek talep edebilmelerini ve şiddet gördükleri ilişkilerden uzaklaşmalarını zorlaştırıyor. Kadınlar; sıklıkla şiddet uygulayan partnerlerinin sosyal ilişkilerde kendilerini zor duruma düşürdüklerini, ailelerine karşı kendilerini utandırdıklarını, arkadaşlık ilişkilerini bozduklarını dile getiriyorlar. Şiddet uygulayan erkekler, böylece kadınların destek alabilecekleri sosyal ilişkilerden kadınları uzaklaştırıyorlar. Hatta, sosyal ilişkilerin varlığı şiddet uygulamanın nedeni olarak karşımıza çıkıyor²⁵.

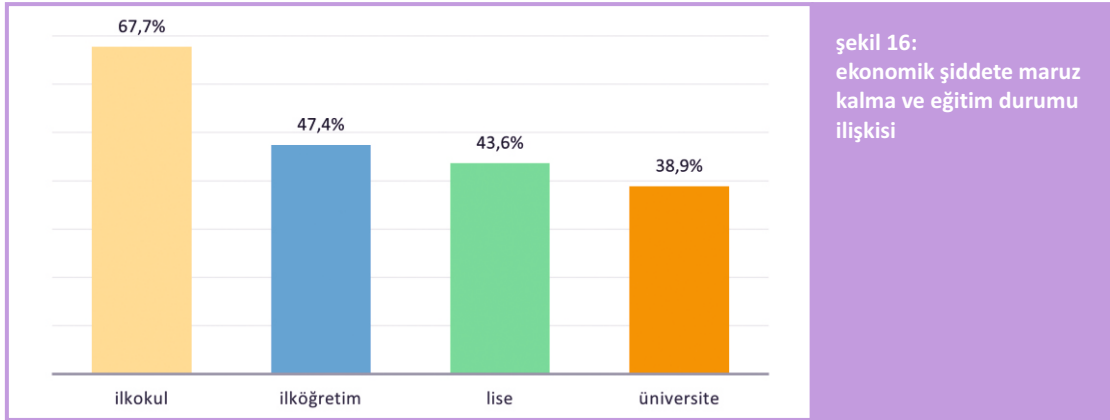
Kadınlar, ilişkide oldukları erkekler tarafından “annelik rolleri” üzerinden de psikolojik şiddete maruz kalabiliyorlar. Annelik rollerini yeterince yerine getirmemle suçlandıkları, bu yüzden yetersiz ve suçlu hissettirildikleri ilişkiler yaşıyorlar. Bu durum, annelik üzerinden erkekler tarafından disipline edilmelerini amaçlıyor²⁶.

²⁵ Ayrıntılı bilgi: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-danisma-merkezi-2022-faaliyet-raporu/>

²⁶ Ayrıntılı bilgi: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-dayanisma-vakfi-kadin-danisma-merkezi-2021-faaliyet-raporu/>

Danışma merkezimize başvuran kadınların %57'si (1653 kadın); tokat, darp etme, tartaklama, tekmeleme, delici ve kesici aletle yaralama, kadının kişisel eşyalarına zarar verme ya da olay esnasında çevrede bulunan eşyalara zarar verme, evi yakma, boğazını sıkma, silahla yaralama, ateşle yakma, çayla yakma, vb. şekillerde **fiziksel şiddete** maruz kaldıklarını ifade ettiler. Son yıllarda, kadın cinayetlerine ilişkin medyada yer alan haberlerin, erkekler tarafından tehdit unsuru olarak kullanıldığını gördük. **Sonun ... gibi olur** ifadesi, başvuruda bulunan kadınların sık yaptıkları bir aktarımdır²⁷.

Kadınların %42'si (1230 kadın) **ekonomik şiddete** maruz kaldıklarını ifade ettiler. Kadınlar ekonomik şiddeti, maaşlarının ellerinden zorla alınması, mahkemenin belirlediği nafakanın ödenmemesi, ortak evin ihtiyaçlarının karşılanmaması/kiranın ödenmemesi, ortak evin elektrik/su/gaz gibi aboneliklerinin kapatılması, kadının zorla veya haberi olmadan borçlandırılması, çalışmasına engel olma, istemediği bir işte zorla çalıştırma, ortak paralarının habersizce harcanması, ziynet eşyalarına el koyma, aile konutunun kadının onayı olmadan satılması, işten atmakla tehdit etme, eğitim masraflarını karşılamamakla tehdit etme, miras/mal paylaşımında kız çocuklarına pay vermemesi veya kendi payını devretmeye zorlama, vb. şekillerde yaşamışlardı. Ekonomik şiddetin erkekler tarafından, kadınların bağımsızlaşmasına engel olmak amacıyla uygulandığını gördük. Erkekler, kadınların para kazanıp bağımsızlaşmalarına engel oldukları gibi kendi kazançlarını da bir iktidar aracı olarak kullanabiliyorlar²⁸.

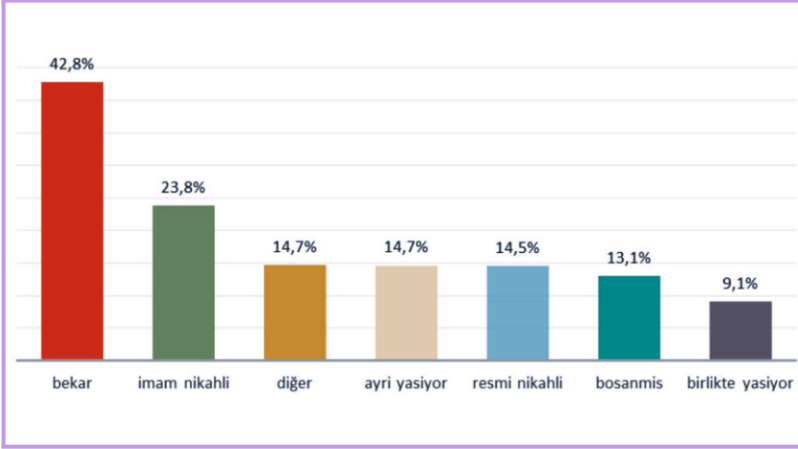
Elimizdeki veriler, ekonomik şiddet ve eğitim seviyesi arasındaki ilişkiyi göstermeye elverişli olduğu için bu grafiği hazırladık. Ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınlardan, eğitim durumlarını paylaşanların %68'i ilköğretim mezunu, %47'si ilköğretim, %44'ü lise, %39'u üniversite mezunuydu.

Son 10 yılda kadın danışma merkezimize başvuran kadınların %21'i (622) **cinsel şiddete** maruz kaldığını aktardı. Kadınlar cinsel şiddeti; taciz, tecavüz, pornografik görüntüler izlemeye zorlama, manipülasyonla ilişkiye zorlama, cinsel içerikli görüntü paylaşmaya zorlama, cinsel taleplerinin aşağılanması, görmezden gelinmesi, para karşılığı cinsel ilişkiye zorlama, partnerin başkasıyla yaşadığı cinsel birlikteliği izlemeye, bu birlikteliğe dahil olmaya zorlama, başkalarıyla birlikte olmaya zorlama, istemediği şekilde cinsel ilişkiye zorlama, zorla bekaret testi yaptırma, kürtaja erişimini engelleme, kürtaj olmaya zorlama vb. şekillerde yaşamışlardı. Erkekler tarafından cinsel ilişkiye ve erkeklerin istedikleri ilişki biçimlerine zorlanmak, kadınların en çok dile getirdikleri cinsel şiddet biçimleri idi. Kadınlar, partnerlerinden önceki cinsel yaşamları ile yargılanarak da şiddete maruz kaldıklarını aktardılar²⁹.

²⁷ Ayrıntılı bilgi: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-dayanisma-vakfi-kadin-danisma-merkezi-2021-faaliyet-raporu/>

²⁸ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-danisma-merkezi-2022-faaliyet-raporu/>

²⁹ <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/yayinlar/kadin-danisma-merkezi-2022-faaliyet-raporu/>

şekil 17:
cinsel şiddete maruz kalma ve medeni durum ilişkisi

Kadınlar maruz bırakıldıkları cinsel şiddeti dile getirmede zorlanabiliyorlar. Bunun temelinde, cinselliği kadının evli olduğu erkeğe karşı yerine getirmesi gereken bir “görev” olarak gören, toplumsal bakış yer alıyor. Cinsel şiddet nedeniyle başvuran kadınların %43'nün bekar kadınlar olduğunu görüyoruz. Cinsel şiddeti; toplumsal cinsiyet temelli aile ilişkileri içinde konuşmak zorlayıcı olabiliyor. Bekar kadınların, partnerlik ilişkilerinde maruz kaldıkları cinsel şiddeti daha kolay ifade edebildiklerini söyleyebiliriz. Bu tabloda, medeni durumu bekar olan kadınların, cinsel şiddete daha fazla maruz kaldıklarını görmemizin nedenleri, yukarıda bahsedilen, cinsel şiddete ilişkin baskı ve tabular olabilir. Örneğin, cinsel ilişkiye girmek istemediği için evli olduğu erkeğin sistematik fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kalan bir kadın, danışma merkezimizdeki görüşmede, **ben artık soğudum, yabancı biri gibi görüyorum. Sürekli beni döven biriyle nasıl ilişkiye gireyim** derken, yaşadığı şiddetin sadece fiziksel şiddet olduğunu düşünüyordu. Cinselliği, aslında evlilik içerisinde erkeğe karşı yerine getirmek zorunda olduğu bir görev olarak görüyordu. Bir başka görüşmede 22 yıllık evliliği süresince eşinden sistematik olarak fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet gördüğünü ifade eden bir kadın; **bu ülkede yaşayan bir kadın olarak nasıl gidip diyebilirdim ki kocam bana tecavüz etti diye? Bilmiyordum ki suç olduğunu, sonradan öğrendim. Zaten bizim nesil kocanın her istediğini yapmak zorundasın düşüncesiyle yetiştirilmiş hep** diyerek cinsel şiddeti dile getirmede yaşadığı zorluğu ifade etti.

Kadınların %7'si (200 kadın); kişisel bilgilerinin/görüntülerinin yayılmasıyla tehdit etme, kişisel bilgilerinin/görüntülerini onayı/haberi olmadan yayma, rızası olmadığı halde telefonunun konum özelliği ya da çeşitli uygulamalarla takip etme, istenmediği halde sürekli mesaj atma ve arama, cinsel içerikli fotoğraf ve videolar gönderme, özellikle nerede ve kiminle olduğunu öğrenmek için fotoğraf/video/ses kaydı göndermeye zorlama, sosyal medya ve e-mail hesaplarının şifrelerini isteme ve hesaplarını kontrol etme, kadın adına sosyal medyada sahte hesaplar açarak paylaşım yapma ya da yapacağına dair tehdit etme, sosyal medyada özel yaşamını ifşa etmekle tehdit etme, sosyal medya hesapları üzerinden aileye/yakınlara ulaşmakla tehdit etme gibi şekillerde **dijital şiddete** maruz bırakıldıklarını aktardılar.

Kadınların %4'ü (109 kadın) istemedikleri halde sürekli olarak telefonla, mesaj ya da e-mailler yoluyla iletişime zorlanma, gözetlenme, takip edilme, sosyal medya hesapları üzerinden iletişim kurmakta ısrar edilmesi, iş yerine/okuluna/evine sürekli olarak gelinmesi, kapısında bekleme ya da beklenmedik anlarda çeşitli mekanlarda karşısına çıkılması, istenmediği halde evine/iş yerine sürekli hediyeler gönderilmesi gibi biçimlerde **ısrarlı takibe** maruz bırakıldıklarını aktardılar. Dijital şiddete ve ısrarlı takibe maruz kalan kadınların bu durumu genellikle şiddet uygulayan erkeklerin kendilerine “musallat olması” olarak aktardığını, bu şiddet türünün aile ve arkadaşlık ilişkilerini bozarak günlük yaşamlarını ve iş hayatlarını sekteye uğrattığını gördük. Başvurular içerisindeki %5'lik payı ise (141 kadın) **diğer şiddet türleri** oluşturuyor. Diğer şiddet türleri olarak

nitelendirdiğimiz şiddet başvurularında ise; erken yaşta zorla evlendirme, mobbing ve insan ticareti yer alıyor.

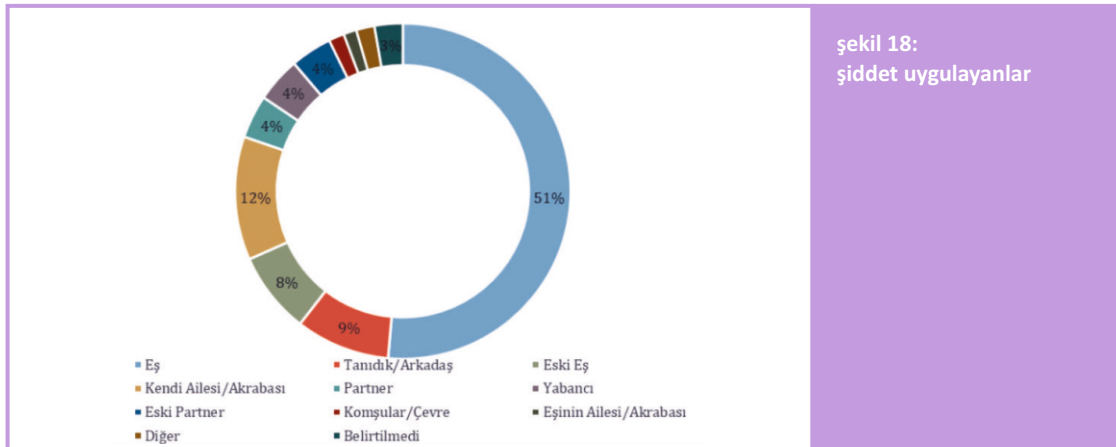
Yapılan görüşmelerde aktarılanlardan, kadınların aynı ilişki içerisinde sıklıkla birden fazla şiddet türüne maruz bırakıldıklarını görüyoruz. Farklı şiddet biçimlerinin iç içe geçmesi kadına yönelik erkek şiddetinin sistematikliğini gösteriyor. Kadın danışma merkezimize başvuran kadınların özellikle psikolojik, fiziksel ve ekonomik şiddete maruz kalmış olduklarını, cinsel şiddetin diğer şiddet türlerine göre daha düşük bir oranda kaldığını görüyoruz. Bunun nedeni, cinselliğe ilişkin tabular, evlilik içinde kadınlara yüklenen roller nedeniyle cinsel şiddetin daha az dile getirilebiliyor olması olabilir.

Kadınlar; partnerleri tarafından maruz kaldıkları şiddeti aktardıkları görüşmelerde, çocukluk çağlarında, kız çocuğu iken aileleri tarafından kendilerine uygulanan şiddeti de dile getirebiliyorlar. Dolayısıyla bu tabloda, ele alınan şiddet, kadınlarla karşılaştığımız anda maruz kaldıkları erkek şiddeti oluyor. Yaptığımız görüşmelerde kadınların hayatları boyunca, özel ve kamusal alanda, ilişkilerinde birçok kez erkek şiddetine maruz kaldıklarını aktardıklarını söylemeliyiz.

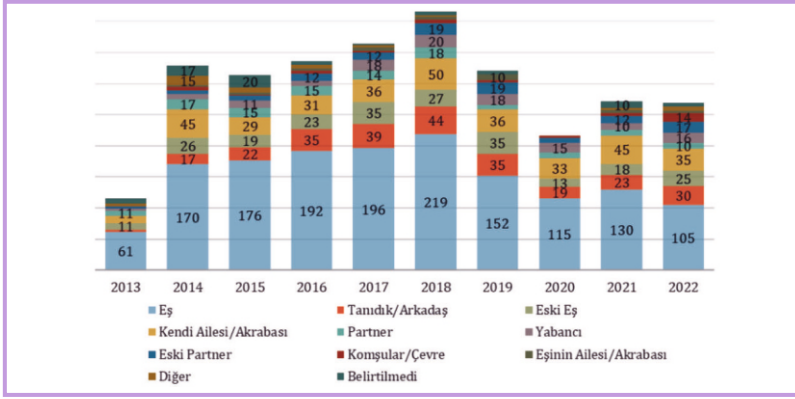
Erkek şiddetine çocukluk çağlarından itibaren maruz kalmak ve şiddetin toplumsal cinsiyet ilişkileri nedeniyle hayatın tüm alanını kuşatan bir yapıda olması, normalleştirilmesine yol açabiliyor. Dayanışma kurduğumuz kadınların deneyimlerinden gördüğümüz gibi, bu normalleştirmeyi aşmak oldukça mücadele gerektiren bir süreç. Üstelik, maruz kalınan son şiddet, geçmişte maruz kalınan erkek şiddeti ile ilgili travmaları da hatırlatabiliyor, bu durum şiddetle mücadele sürecini daha da zorlu hale getirebiliyor.

7. şiddeti uygulayan erkekler

Kadınların %51'i (1516 kadın) evli olduğu erkek, %12'si (351 kadın) kendi ailesi/akrabası, %9'u (268 kadın) tanıdık/arkadaş, %8'i (232 kadın) eski eşleri tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını ifade etti. Bunun yanı sıra %4'ü (123 kadın) partnerinden, %4'ü (128 kadın) tanımadığı yabancı birinden, %4'ü (118 kadın) eski partnerinden şiddet gördükleri için destek talep ettiler. Eşin ailesindeki erkekler ve komşular da şiddet uygulayan kişiler olarak bu tabloda yer aldılar. Tabloya baktığımızda yıllar içinde değişmeyen durumlardan biri şiddet uygulayan erkeklerin çoğunlukla kadınların eşleri olduğudur. Yine bu tabloya göre boşanmanın ardından da şiddet sona ermiyor, kadınlar boşandıkları eşlerinden şiddet görmeye devam ediyor. Eski eşlerin de şiddet uygulayanlar tablosunda oldukça yüksek bir orana sahip olduğunu görüyoruz. Partnerlik ilişkileri dışında, komşuların ve yabancıların da şiddet uyguladığını, kadına yönelik şiddetin hayatın her alanında karşımıza çıkabilen, yaşamı kuşatan bir sorun olduğunu görüyoruz.

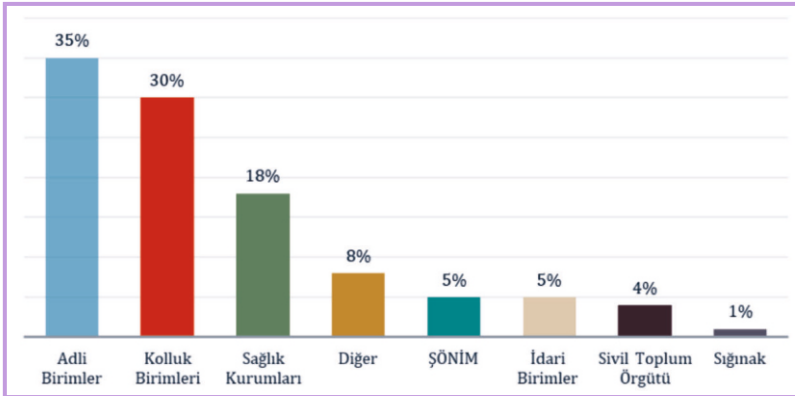
şekil 18:
şiddet uygulayanlar

şekil 19:
şiddet uygulayanların
yıllar içindeki dağılımı

8. kadın danışma merkezi öncesi başvurulanan kurumlar

Kadınların yaptıkları başvurular, şiddetle mücadele süreçlerini analiz edebilmek için önemli bir nokta teşkil ediyor. Kadınların %35'inin (1038 kadın) danışma merkezimize ulaşmadan önce adli birimlere, %30'unun (877 kadın) ise kolluk birimlerine başvuru yaptıklarını görüyoruz. Bu tablo, kadınların en az yarısının, kadın danışma merkezimize başvurmadan bir kamu kurum/kuruluşuna şiddet nedeniyle başvurduğunu gösteriyor. Kadınlar, bu başvurularında maruz kaldıkları şiddetle ilgili kalıcı çözümlerle karşılaşmadıkları için, destek arayışına devam etmiş ve bize ulaşmışlardı.

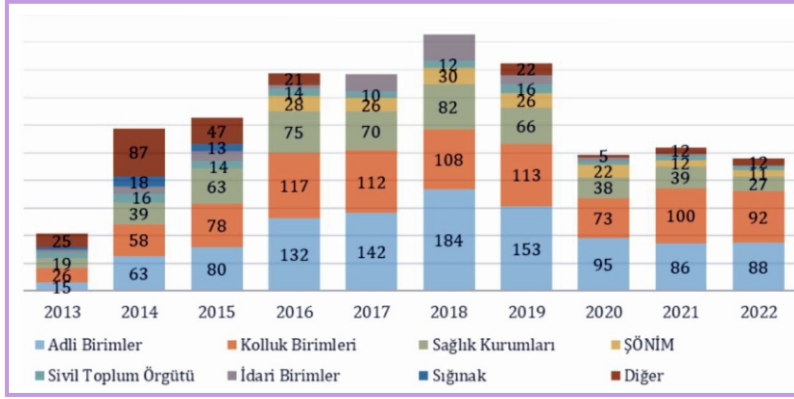

şekil 20:
önceki başvurular

Son 10 yılda danışma merkezimize başvuran kadınların ağırlıklı olarak adli birimlere başvurmuş olduklarını görüyoruz. 2020 yılı ve sonrasında aldığımız başvurularda ise kolluk birimlerine yapılan başvurular adli birimlere yapılan başvuruların önüne geçmeye başlamış. Pandemi dönemi boyunca, sığınaklara erişimin kolluk birimleri üzerinden gerçekleştirilmesi, bu artışı açıklayabilir. Tabloya baktığımızda karşımıza çıkan bir başka sonuç da ŞÖNİM'lere Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri, Sosyal Hizmet Merkezleri, Alo 183 ve sivil toplum örgütlerine yapılan başvuruların, diğer başvurular içinde daha küçük bir payı olmasıdır.

Kadınlar diğer kurumlara göre ağırlıklı olarak polis/jandarma karakolları, il/ilçe emniyet müdürlüğü, 112 Acil Çağrı Merkezi gibi mekanizmalara yaptıkları başvurularda sorun yaşıyorlar³⁰. Kolluk birimlerine yapılan başvurularda dile getirilen sorunlar; başvurunun ciddiye alınmaması ve kabul edilmemesi, şikâyetin/ifadenin kayda geçirilmemesi, yargılayıcı/suçlayıcı muamele, 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararlarının hayata geçirilmemesi, yanlış bilgi verilmesi, doğru yönlendirme yapılmaması, şiddet uygulayan erkek ile barışmaya teşvik etme, özellikle sığınaklar hakkında yanlış/eksik bilgi verilmesi gibi sorunlardı. Örneğin kadın

³⁰Burada yer alan deneyimler, kadınlarla danışma merkezinde yaptığımız başvurularda dayanıyor. Görüşmelere ilişkin ayrıntılı bilgi için: <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/faaliyet-raporlari/>

şekil 21:
önceki başvuruların yıllar
içindeki dağılımı

danışma merkezimizde görüştüğümüz bir kadın; cinsel şiddet nedeniyle karakola şikayetçi olmak için başvuru yaptığında, polislerin kendisine **genç çocuk akli kaymıştır, biz uyardık yapmaz bir daha. Şikayetini geri çek sen de** dediğini aktardı.

Bu 10 yıl içerisinde kadınlarla yaptığımız görüşmelerde, kolluk personelinin kadına yönelik şiddetle ilgili yeterli farkındalığının olmadığı ve önyargılı davrandığı birçok örnekle karşılaştık. Birçok kadın için kolay ulaşılabilir olduğu için ilk başvuru yerlerinden biri olan kolluk birimlerinde karşılaşılan bu sorunların oldukça caydırıcı etkileri olduğunu ve kadınların şiddetle mücadele etmeye devam edip etmeyecekleri konusunda belirleyici olabildiği düşünüldüğünde, bu olumsuz örneklerin ne kadar hayati etkileri olabileceği daha da anlaşılır hale geliyor.

Savcılık, barolar, baroların adli yardım büroları, mahkemeler gibi adli birimlere boşanma/ceza/velayet davası açmak, 6284 sayılı Kanun kapsamında başvuru yapmak, bir avukatla görüşüp hukuki bilgi almak vb. nedenlerle yapılan başvurularda, adli yardım desteğine erişememe, adli yardımdan atanan avukatın gerekli bilgi ve desteği sağlamaması, adli birim çalışanlarının kötü ve yargılayıcı muamelesi ve yanlış/eksik bilgilendirme, mahkemelerde kadınların özgün koşullarının göz önünde bulundurulmadan kararlar verilmesi, adres gizliliğinin ihlali ile karşılaştık. Son yıllarda kadınlar, kısa süreli uzaklaştırma kararları nedeniyle tekrar tekrar adli mercilere başvurmak zorunda bırakılıyorlar. Aile Mahkemelerinde 6284 sayılı Kanun kapsamında, uzaklaştırma kararı dışında diğer önleyici/koruyucu tedbirlerin kadınların koşulları gerektirdiğinde ve talepleri bulunduğu dahi çoğunlukla verilmediğini deneyimledik. Bu konuda yaşadığı zorluğu dile getiren bir kadın; **tv'de görüldüğü gibi değilmiş hiç. Oralarda her şey mükemmel ilerliyor, kadınlara hemen koruma veriliyor. Gerçeği hiç böyle değil. Savcısı, polisi sürekli kanıt getir deyip duruyorlar**, diyerek uygulamada karşılaştığı zorlukları ifade etti.

10 yıl boyunca sık karşılaştığımız bir diğer sorun alanı ise ücretli bir avukat edinmeye maddi gücü el vermeyen danışanlarımızı yönlendirdiğimiz baroların adli yardım büroları ile ilgiliydi. Adli yardım uygulamalarının standart ve kolay erişilebilir olmaması kadınların hak kaybına uğramasına neden oluyor. Birçok başvurunun kadınların kendi adlarına kayıtlı görünen ancak üzerinde neredeyse hiçbir söz haklarının olmadığı ev, iş yeri, araba, para vb. nedeniyle reddedildiğini görüyoruz. Yani kadınların maruz kaldığı ekonomik şiddet, şiddetle mücadele ederken destek almalarını da engelleyebiliyor.

Şiddete maruz kalan kadınların başvurdukları çeşitli kurumlar tarafından da çoğu zaman yönlendirildikleri ŞÖNİM'lerin 6284 sayılı Kanun'da kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin tanımlanan bütüncül perspektiften yoksun olduğunu söyleyebiliriz. Şiddetle mücadelede sorumlu kurumlar arasında gerekli koordinasyonu sağlamıyor, kadınlara özgün ihtiyaçlarını dikkate alarak, bütüncül ve güçlendirici bir sosyal çalışma perspektifiyle planlanan şekilde

destek sağlanmıyor. Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na ve belediyelere bağlı sığınakların, sayısal yetersizliklerinin yanında, işleyişlerinin de kadınları bağımsızlaşarak şiddetten uzaklaşmalarını sağlayacak şekilde desteklemekten uzak olduğunu, kadınların 10 yıl boyunca bizimle paylaştıkları deneyimlerine dayanarak, söyleyebiliriz. Sığınaklarda kalan kadınlar bu süreçte kendilerine gerekli bilgilerin yeterince sağlanmadığını, alabilecekleri desteklere ve yapabilecekleri diğer başvurulara dair yönlendirme yapılmadığını, sığınak personelinin yargılayıcı/suçlayıcı muamelede bulunduğunu, temel ihtiyaçlarına erişmekte zorluk yaşadıklarını, alınan güvenlik önlemlerinin sığınak sonrasında bağımsız yaşama geçmelerini zorlaştırdığını dile getiriler. Bu nedenlerle, şiddetten uzaklaşmak için bir sığınağa giden bazı kadınların kısa sürede sınıktan ayrılarak şiddet ortamına geri döndüğü örneklerle karşılaştık. Oysa sığınaklar kadınların şiddetten uzaklaştıkları, feminist bakış açısıyla hizmet veren ve kadınların güçlenmesine odaklanan mekanlar olmalıdır.

Kadınlar, şiddetten uzaklaşmaya çalışırken bir yandan ekonomik güçlüklerle de mücadele ettikleri için, maddi destek talebiyle idari kurumlara başvurabiliyorlar. Valilik ve kaymakamlık 6284 sayılı Kanun'da açıkça ifade edilen başvuru mercileri olmalarına rağmen, kadınlarla görüşmelerimiz bize bu sorumluluğun üstlenilmediğini gösteriyor. Sosyal yardım başvuruları için idari mercilere başvuran kadınlar, ihtiyaçları olan ve sosyal devletin bir gereği olarak sağlanması gereken desteğe ulaşamıyorlar. Sosyal yardımlar; aile merkezli yapısıyla kadınların birey olarak destek alabildikleri kurumlar değildi. Türkiye'de kadınlar sosyal yardıma; çocukları üzerinden, eşlerinin ölmesi halinde veya üstlendikleri bakım hizmetlerinin karşılığı olarak erişebiliyorlar. Şiddetle mücadele sürecinde ise sosyal yardımların kısıtlı olduğunu, gizlilik kararlarının sosyal desteğe erişmede kadınlar için sorun yarattığını, sosyal yardımdan faydalanmak için boşanma aşamasına gelinmesinin beklendiği örneklerle karşılaştık. Sosyal devletin gereği olarak kadınların sosyal desteğe erişebilmesi gerekiyor, kadınların sadece ailenin parçası olarak tanındığı, bağımsız bireyler olarak görülmediği bir sosyal destek mekanizmasının şiddetle mücadelede etkin olmadığını görüyoruz.

Kadınların şiddet sonrasında tedavi olmak ve/veya darp raporu almak için başvurduğu kamu/özel/üniversite hastaneleri, 112 Acil Hattı, hastanelerin psikiyatri klinikleri, Adli Tıp gibi sağlık kurumlarında, sağlık personelinin kadına yönelik şiddete dair yeterli bilgi ve farkındalıklarının olmadığı, özellikle fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonrasında delil oluşturabilecek fiziksel bulguların dikkatle toplanıp raporlanmadığı ve bu yüzden dava süreçlerinde hak kayıplarının yaşandığı, gizliliğin ihlal edildiği, kadına yönelik şiddet vakalarını ilgili mercilere bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmediği durumlarla karşılaştık.

9. kadınların şiddetle mücadele deneyimi

Kadınlara yönelik erkek şiddetinin sistematik olduğunu, toplumsal cinsiyet pratiklerine dayandığını biliyoruz. Yani, kadınlar sadece kadın oldukları için erkekler tarafından şiddete maruz bırakılıyor. Devlet; kamu politikaları aracılığıyla bu şiddeti görmezden gelebiliyor, yeniden üretebiliyor, cezasız bırakarak teşvik edici olabiliyor. Toplumsal cinsiyet ilişkileri; erkeklere ve kadınlara dair ezel ebet değişmeyen roller, güç ilişkileri atfediyor ki bu durum da kadına yönelik şiddeti yeniden üretiyor. Erkek şiddetinin sistematikliğini kadınların aktardıkları deneyimlerden görebiliyoruz. Kadınlara maruz kaldıkları şiddetle ilgili yaptıkları aktarımlarda tekrar eden pratikler, hatta tekrar eden cümlelerle karşılaşıyoruz³¹.

Kadınlar, uzun yıllar boyunca aynı ilişkide, evlilikte şiddete maruz kalabiliyorlar. Bize şiddetin dozu arttığında, ölümlü tehdit edildiklerinde, çocukları şiddet görmeye başladığında, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında, aldatıldıklarında, evlilik içindeki ortak mal varlıklarına erkek el

³¹ Buradaki deneyimler kadınlarla yapılan görüşmelerden derlendi. Alıntılar, kadınlarla yapılan görüşmelerden alındı. Ayrıntılı bilgiyi yıllık faaliyet raporlarında görebilirsiniz. <https://www.kadindayanismavakfi.org.tr/faaliyet-raporlari/>

koyduğunda başvurabiliyorlar. Bu sebeplerin yanı sıra; tanıdıklarının teşviki, çocukların velayeti ile ilgili sorunlar, kamu kurumlarına daha önce yapılan başvurularında yaşadıkları sorunlar nedeniyle de başvuru yapabiliyorlar. Kadınlar için şiddeti adlandırmanın zor olduğunu biliyoruz. Bunun yanından, ilişkide yaşadıklarının şiddet olduğunu, hatta hangi tür şiddete maruz kaldığını söyleyerek ulaşan kadınlar da çoğunlukta.

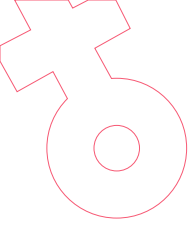
Kadınların, şiddetle mücadele süreçlerinde “annelik” rollerinin önemli bir etken olduğunu görüyoruz. Kadınlar şiddet gördükleri ilişkilerden çocukları nedeniyle uzaklaşmıyor ya da çocukları için uzaklaşmayı seçiyorlar. Elbette bu kararda ekonomik koşullar, geçim kaygısı, kreş desteğine erişememek etkili oluyor. Erkekler, kadınlara “annelik” rolleri üzerinden psikolojik şiddet uyguluyor. Yetersiz, eksik hissetme, “iyi bir anne olamama” kadınların sıkça dile getirdikleri kaygılardan. İlişki içerisinde kadının bağımsız bir özne yerine annelik kimliği üzerinden tanınması, kadınların şiddetle mücadelesini zorlaştırıyor; “iyi bir anne olmak, çocuğu babasız bırakmamak” gibi gerekçelerle kadınlar şiddet gördükleri ilişkilerde kalabiliyor. Boşanma kararı alındığında erkekler, çocuğun velayet hakkı üzerinden kadınları tehdit edebiliyorlar. Çocuğun velayetini kaybetmek, çocuğu kaybetmek korkusu, kadınların bu ilişkileri sürdürmesine neden olabiliyor. Boşanmanın ardından da yine çocuk velayeti üzerinden, erkekler kadınların hayatlarını kontrol etmeye devam edebiliyorlar. Boşanmanın ardından kadınların başka ilişkiler yaşamasını engellemek, cinselliklerini denetim altına almak, sosyal ilişkilerini engellemek için velayet hakkı üzerinden baskı kurmaya devam ediyorlar.

Kadınlar; aile geliri hakkında soru sorduklarında, kendileri veya çocukları için para veya eşya alınmasını istediklerinde şiddet görüyorlar. Çocuğun okula gidebilmesini sağlamak, kadının çalışması, çalışmaması, sosyalleşmesi, ailesi ile görüşmesi, telefonda konuşması, cinsel ilişkiyi reddetmesi, ilişki öncesindeki cinselliği, eşin ailesi ile yaşanan sorunlar, eğitim talebi, sosyal medya kullanımı, flört etmesi, kazancını erkeğe vermemesi, şiddetin nedeni olabiliyor. Kadınlar; kendileri veya çocuklarının yaşamları ile ilgili karar vermek istediklerinde şiddete maruz kalıyorlar. Şiddete maruz kaldıkları ilişkilerden ayrılma kararı da kendi yaşamları adına verdikleri bir karar olarak erkek şiddetini derinleştirebiliyor. Mülteci kadınlar; şiddet uygulayan erkekler tarafından vatandaşlık hakları, oturum izni üzerinden tehdit edilebiliyorlar.

Erkek şiddetine yıllar boyunca maruz kalmak, kadınların özgüvenlerine, benliklerine zarar veriyor. Hem toplumsal baskı hem de şiddetin psikolojik etkileri nedeniyle kadınlar şiddetin nedenini kendilerinde arayabiliyorlar. Erkekler de şiddet uygulamalarının nedenini kadınların davranışları olarak ifade edebiliyorlar. **Senin yüzünden, sen beni kıskırttın, sen bunu yapmasan sana vurmazdım...** gibi ifadelerle şiddetten kadınları sorumlu tutuyorlar.

Şiddet döngüsüne dair deneyimler, kadınların en çok dile getirdikleri arasında yer alıyor. Erkeğin şiddetin hemen ardından bir daha şiddet uygulamayacağına dair sözler vermesi, af dilemesi, kadının ilişkiyi sürdürmeye karar vermesi ve kısa bir süre sonrasında şiddetin tekrar etmesi, kadınların karar alma süreçlerine zarar veriyor. Yıllar sonra boşanma kararı alan kadınlar, daha önce birçok kez şiddet tekrar ettiği halde ayrılmadıkları için de kendilerini suçlayabiliyorlar. Birçok örnekte şiddetin sadece tek bir ilişkide döngüsel olmadığını, kadınların yaşamları boyunca çocukluk çağlarından başlayarak ilişkilerinde yer aldığını görüyoruz. Kadınlar, şiddet deneyimlerini aktarırlarken, çocukluk çağlarında ailelerinin şiddet uyguladığından, kız çocuğu olarak değer görmediklerinden **kaderimmiş, hep böyle oldu, gün yüzü görmedim** gibi ifadelerle bahsediyorlar.

Kadınlar, şiddet döngüsünde kalmalarının önemli bir etkenini maddi imkanlardan yoksun olmakla açıklıyor. Kendilerine ait gelirlerinin olmaması, olsa dahi kendisi ve çocukları için bağımsız bir yaşam kuracak miktarda olmaması, çalıştığı zaman kreş desteği bulamamak, kadınların şiddet gördükleri ilişkileri devam ettirmesine yol açıyor. Sosyal desteğin sağlanmaması, çok sınırlı olması, kadınların özgün ihtiyaçlarını gözetmemesi bu tabloyu pekiştiriyor.

Evlilik içerisinde erkeğin ailesi ve kadın arasındaki ilişkilerin de şiddeti besleyen bir gerilim yarattığını söyleyebiliriz. Erkekler; aile ilişkilerini düzenlemekte sorumluluk almayarak, kadını kendi ailesi ile karşı karşıya bırakarak baskı kurabiliyorlar. Erkeğin devrede olmadığı anlarda, gündelik hayatta erkeğin ailesi kadın üzerindeki denetimi devam ettiriyor. Bu eşitsiz ilişki eşin ve eşin ailesinin kadına şiddet uygulamasıyla derinleşebiliyor. Kadınlar, evlilikleriyle ilgili kayınvalide, kayınbabanın söz hakkı olmamasını isterken, aslında bu baskıyı dile getiriyorlar. **Ailesi olmasa iyi biri, ailesi kıskırtıyor**, kadınların eşleri adına sık kullandıkları ifadelerdi.

Şiddet uygulayan erkeklerin kadınların hayatlarında hedefe koydukları bir alan da sosyal çevreleri oluyor. Hem partner ilişkilerinde hem de evliliklerde bunun örneklerini görebiliyoruz. Kadınlar; aileleriyle, arkadaşlarıyla görüşmelerinin partnerleri için sorun yarattığından söz ediyorlar. Sosyal çevre, destek gördüğümüz, sevgi, güven ihtiyaçlarımızı karşıladığımız bir alan olarak yaşamlarımızda hayati bir önem teşkil ediyor. Erkeklerin; kötüleme, beğenmeme, aşağılama ile başlayan sosyal çevreyi hedef alma davranışları şiddet uygulama, öldürmekle tehdit etme gibi geniş bir skalada seyrediyor. Kadınların, şiddetle mücadele süreçlerinde dile getirdikleri bir kaygı da erkeğin ailelerine zarar vermesi olabiliyor. Desteklenebilecekleri sosyal ilişkilerden, erkeklerin “sorun çıkarmaması, olay çıkarmaması” için uzaklaşabiliyorlar. Şiddet nedeniyle destek talep edecekleri bu dayanışmayı zamanla kaybedebiliyorlar. Partnerlik ilişkilerinde, kadınların **ailene karşı rezil ederim, her şeyi anlatırım** gibi tehditlerle ilişkide kalmaya zorlandıklarını, maruz kaldıkları şiddetle ilgili herhangi bir kamu kurumuna başvuru yapmaktan çekindiklerini görüyoruz.

Kadınların bedenleri üzerindeki kontrol, doğurganlık kontrolü olarak da karşımıza çıkıyor. Kürtaja erişimi engelleme, erkeklerin kadınları ilişki içinde olmaya zorlama aracı olarak işlev görüyor. Kadınlar, ayrılmak istedikleri anlarda, cinsel saldırıya maruz kalabiliyorlar. Kadınlar, buradaki asıl amacın hamile bırakılarak ayrılmaktan vazgeçmesi olduğunu dile getiriyorlar. Erkekler; hamilelik ve çocuk yüzünden kadınların bağımsız hareket edemeyeceklerini, ayrılmakta zorlanacaklarını düşünerek cinselliği ve doğurganlığı bir cezalandırma aracı olarak kullanabiliyorlar.

Son yıllarda yaptığımız görüşmelerde kadınların sık sık adalet sistemine karşı güvensizliklerini dile getirdiklerini gördük. **Ben vatandaş değil miyim, ölünce mi haklarımı koruyacaklar** gibi sitem cümleleriyle dile getirdikleri bu durum, başvuru yaptıkları kamu kurum ve kuruluşlarının şiddeti önleme işlevini yerine getirmemesinden kaynaklanıyor. Şiddetle mücadele mekanizmalarına, adalete, hukuka olan derin güvensizlik, kadınların şiddetle mücadele sürecini olumsuz etkiliyor. Kamu kurumlarında **kapı kapı dolaşarak** maruz kaldıkları şiddet nedeniyle başvuru yapmak zorunda oldukları bu sisteme güven duymuyorlar. Bu güvensizliğe ek olarak erkekler; milletvekili, polis, hâkim, mafya, patron, genel müdür vs. gibi stratejik konumu olan kişilerle ilişkileri olduğunu söyleyerek kadınların kamu kurumlarına şiddetle mücadele için başvuru yapmalarını engelleyebiliyorlar. Şiddetin psikolojik etkileri göz önünde bulundurulduğunda gerçek veya kurgusal olan bu söylem kadınları korkutabiliyor.

Kadınların, şiddetle mücadele süreçlerinde etnik kimlikleri ve mültecilik nedeniyle daha fazla ayrımcılığa ve kötü muameleye maruz kaldıklarını görüyoruz. Kürt kadınların anadillerinde, Kürtçe destek/bilgi alabilecekleri kurumlar, sivil toplum örgütleri idi. 2016 sonrasında bölgede bulunan kadın örgütlerinin hedef alınması, kapatılması, Kürt kadınların şiddetle mücadele süreçlerinde destek almalarını engelliyor. Kamu kurum ve kuruluşlarına yaptıkları başvurularda, hukuka aykırı uygulamalarla daha sık karşılaştıklarını görüyoruz.

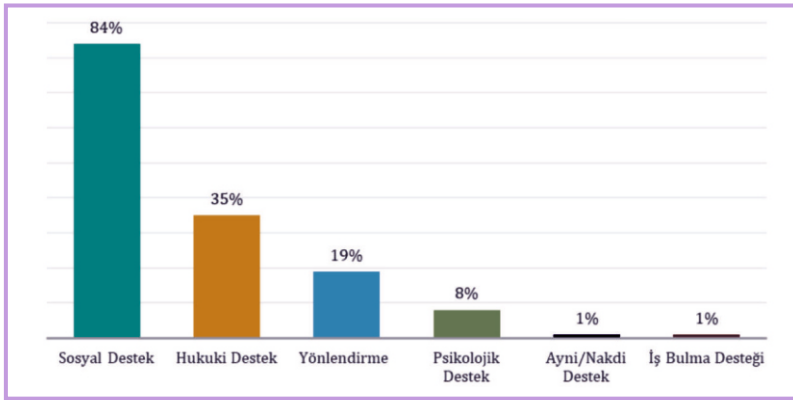
Mülteci kadınlar da ana dillerinde kendilerini ifade edebilecekleri mekanizmalara ulaşmakta zorlanıyorlar. Mülteci kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğruyorlar, kamu kurum/kuruluşlarına başvuru yapmakta sorun yaşıyorlar, bu durum hak kayıplarına neden oluyor.

10. kadın danışma merkezi desteği

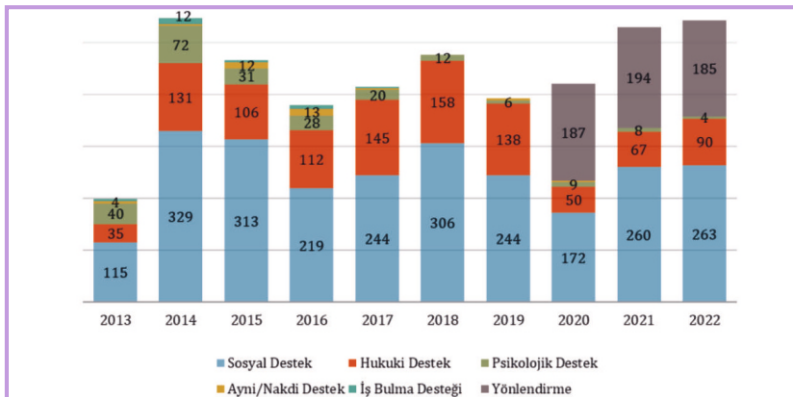
Kadın danışma merkezimize yapılan tüm başvurularda ilk görüşmeleri sosyal çalışmacılar ve Vakıf gönüllüleri yapıyor. Sosyal çalışmacı ve gönüllülerin sağladığı sosyal destek; kadınların şiddete dair anlatılarının beyanları esas alınarak dinlenmesini, risk ve ihtiyaç analizi yapılmasını, şiddetle mücadele mekanizmaları ve yasal haklara dair detaylı bilgi paylaşılmasını, seçeneklerin birlikte değerlendirilerek gerekli yönlendirmelerin yapılmasını ve sürecin takibini içeriyor. Vakfın gönüllü avukatları tarafından sağlanan hukuki destek ise çoğunlukla yasal haklara, kadınların önceden başlattıkları yasal süreçlere veya yapacakları başvurularda dair bilgi paylaşılmasını ve dilekçe yazımına destek olunmasını içeriyor. Ayrıca bu desteğin kapsamında olmamasına rağmen gönüllü avukat grubu tarafından takip edilmesinde fayda görülen bazı soruşturma ve dava süreçleri de gönüllü olarak takip edilebiliyor, vekil olarak duruşma desteği verilebiliyor. Danışma merkezimizde sağladığımız psikolojik destek ise şiddete maruz kalan kadınlara, bu şiddetin yarattığı travmanın etkilerini azaltmak, kadınların duygu durumlarını dengelemek, kendi yaşamları ile ilgili karar vermelerini sağlamak için, gönüllü psikologlar tarafından veriliyor.

2013-2022 yılları arasında kadın danışma merkezimize başvuruda bulunan kadınların %84'üne (2465 kadın) sosyal destek, %35'ine (1032 kadın) hukuki destek, %8'ine (230 kadın) ise psikolojik destek sağladık. Kadınların %19'unu (566 kadın) ihtiyaç duydukları farklı desteklere ulaşabilmeleri için çeşitli kurum/kuruluşlara yönlendirdik. Kadın danışma merkezinde yapılan görüşmelerde, kadınların ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda kurumlara yönlendirme yapılması, 2020 yılı ve sonrasını kadın danışma merkezi desteği olarak ele alınıyor. Önceki yıllarda, çeşitli kurumlara yönlendirme yapılmış, fakat kadın danışma merkezi desteği olarak kategorileştirilmemişti.

Kadınların, %1'ine (41 kadın) aynı/nakdi destek sağlarken %1'ine (29 kadın) ise iş bulma konusunda destek sağladık.

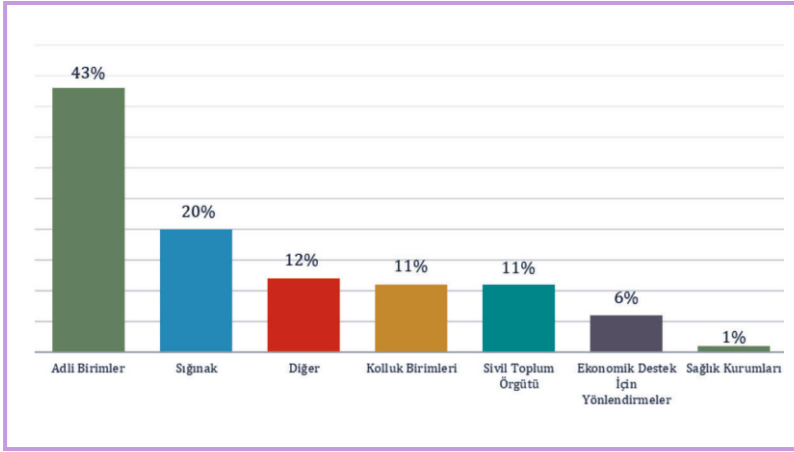
şekil 22:
vakıf desteği

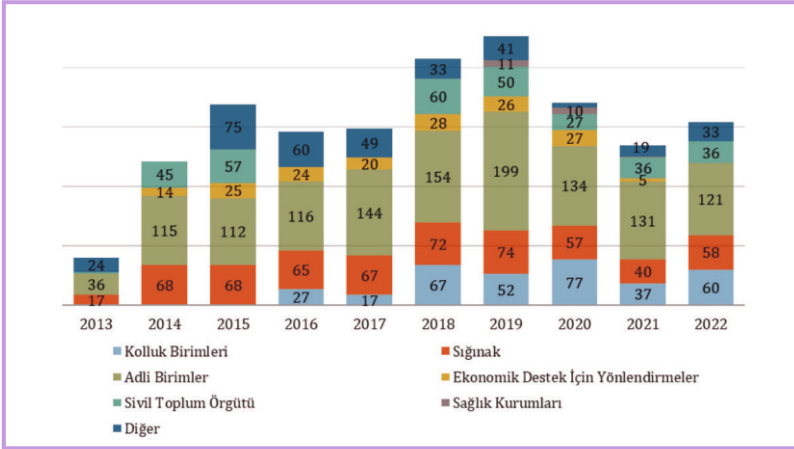
şekil 23:
vakıf desteğinin yıllar
içindeki dağılımı

1. yönlendirilme yapılan kurumlar

Kadın danışma merkezimize başvuran kadınları, sosyal çalışmacılarımız ve gönüllü avukat ve psikologlarımızın sağladığı desteğin dışında kalan talep ve ihtiyaçları için kadına yönelik şiddetle mücadelede sorumluluğu bulunan çok çeşitli kurum ve kuruluşlara yönlendiriyoruz. Bu yönlendirmeleri yaparken kadınların taleplerini dikkate alıyor, karşılaşılabilecekleri zorlukları en aza indirebilmek için başvuru süreçlerine, ilgili kurumların talep ettiği evraklara, başvuru değerlendirme süreçlerinin nasıl ilerleyebileceğine ve olumsuz sonuçlanan durumlarda nasıl itiraz edilebileceğine dair detaylı bilgi paylaşıyoruz. Kadınların onayı ve talebi olduğu müddetçe yönlendirmelerimizden sonraki süreçleri takip etmeye, gereken durumlarda yeniden bilgi paylaşmaya ve yeni yönlendirmeler yapmaya, bu arada kadınların bizimle paylaştığı bilgi üzerinden kurumlarda aksayan uygulamaları izlemeye çalışıyoruz.

şekil 24:
yönlendirilen kurumlar

şekil 25:
yönlendirilen kurumların
yıllar içindeki dağılımı

2013-2022 yılları arasında kadın danışma merkezimize başvuruda bulunan kadınların %43'ünü savcılık, aile mahkemeleri, adli yardım büroları gibi adli birimlere yönlendirdik. %20'sine buldukları illerde sığınaklara nasıl erişebilecekleri hakkında bilgi vererek sığınak başvurusu yapabilecekleri kurumlara yönlendirdik. %11'ini kolluk birimleri olan polis ve jandarma karakollarına, acil yardım hatlarına yönlendirdik. %11'ini kadın ve LGBTİ+ örgütlerine, göçmen ve mülteci alanında ve engelli hakları alanlarında yer alan çeşitli sivil toplum örgütlerine, %6'sını ekonomik destek alabilecekleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDV), sosyal hizmet merkezlerine, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, ŞÖNİM'lere ve belediyelerin ilgili birimlerine, %1'ini darp raporu almak gibi amaçlarla sağlık kurumlarına yönlendirdik.

%12'sini ise içinde buldukları koşullara göre yukarıda saydıklarımızın dışında kalan talep ve ihtiyaçları için başvurabilecekleri İŞKUR, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), il/ilçe milli eğitim müdürlükleri, büyükelçilikler... gibi kurumlara yönlendirdik.

Yapılan yönlendirmeler içerisinde ağırlıklı olan mekanizmanın adli birimler olduğunu görüyoruz. Kadın danışma merkezimize başvuru yapmadan önce kadınların çoğunluğu kolluk birimlerine başvurmuş oluyorlar. Şiddet uygulayan erkekler tarafından uzaklaştırma kararının ihlali, avukat ihtiyacı, şiddetin derinleşerek sürmesi, boşanma talepleri nedeniyle adli mekanizmalara daha çok ihtiyaç duyduklarını deneyimledik.

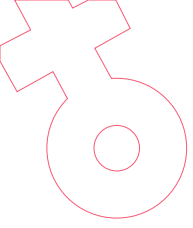
kadın dayanışma vakfı olarak kadına yönelik şiddetle mücadele için kamu kurum/kuruluşlarına önerilerimiz

Kadınlar ağırlıklı olarak, aile içi ilişkilerde ve partnerlik ilişkilerinde şiddete maruz bırakılıyorlar. Birden fazla şiddet türüne sistematik olarak maruz kaldıklarını ifade ediyorlar. Bu şiddet karşısında, kolluk birimleri başta olmak üzere çeşitli şiddetle mücadele mekanizmalarına başvuruyorlar. Şiddetle mücadele mekanizmaları hukuksal çerçeveye uygun işlemiyor, idari ve adli birimler kadınların özgün durumlarını görmezden geliyor. Bu durum kadınların şiddet görmeye devam etmesine, şiddet içeren ilişkilerden uzaklaşmalarının uzun zaman almasına neden oluyor. Kadınların şiddetsiz bir yaşam kurabilmeleri için gerekli kamusal destek sağlanmıyor. Şiddetle mücadele mekanizmaları İstanbul Sözleşmesi'nin ve 6284 sayılı Kanun'un çizdiği bütüncül perspektifle hareket etmiyor. Kadına yönelik şiddetin boyutlarını gözler önüne seren çalışmalar yapılmıyor, kamuoyu bilgilendirilmiyor. Bunun yerine ailenin birliğini koruyan, devamını öncelleyen kamu politikalarıyla hareket ediliyor. Kadına yönelik şiddetle mücadele, pandemi gibi kriz durumlarında askıya alınabiliyor.

Bu tablo karşısında öncelikli önerimiz, CEDAW yükümlülüklerinin yerine getirilmesi, İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönülmesi, Sözleşmenin gereği gibi uygulanması olacak. Kadına yönelik şiddetle mücadele ancak bütüncül politikalarla sürdürülebilir. Şiddetin, sadece acil müdahale olarak görüldüğü perspektifte, kadına yönelik şiddetin sistematik oluşu göz ardı ediliyor. Bu doğrultuda, aşağıda yer alan öneriler, hukuki çerçevenin hayata geçirilmesini önceliyor.

önerilerimiz:

- 6284 sayılı Kanun'da yer alan önleyici ve koruyucu tedbirlerin etkin bir şekilde uygulanması, kararı ihlal edenlere yaptırım uygulanması,
- Tedbir karar sürelerinin şiddetin sistematikliğinin göz önünde bulundurularak 6 aylık süre için verilmesi,
- Kadına yönelik şiddetle ilgili kamu kurumlarının düzenli veri toplaması ve bu verileri kamuoyu ile paylaşması,
- Kadınların adli yardım desteğine erişebilmeleri için bütçe ayrılması,
- Şiddetle mücadele mekanizmalarında yer alan her personele, düzenli olarak toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda eğitim verilmesi,
- Kamu kurum ve kuruluşlarının şiddetle mücadele kapsamında kamu spotları, eğitimler gibi farkındalık çalışmaları yürütmesi,
- Kamu kurumlarının toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadına yönelik şiddetle mücadelede

aktif olarak yer alan ve deneyim sahibi kadın örgütleriyle iş birliği yaparak ya da kadın örgütleriyle ortak dil kurarak hareket etmesi,

- ŞÖNİM'lerin bütüncül bir bakış açısıyla çalışması, diğer devlet kurum/kuruluşlarıyla etkin iş birliği kurması,
- Sığınakların yaygınlaştırılması, sığınak koşullarının feminist sosyal çalışma esasıyla iyileştirilmesi,
- Şiddetsiz yaşama geçmek için kadınlara sosyal destek sağlanması,
- Şiddete maruz kalan kadınlara ücretsiz kreş ve iş desteğinin sağlanması,
- Belediyelerin kadın danışma merkezi ve sığınak sayılarını arttırması, kreş desteği sağlaması,
- Şiddetle mücadele sürecinde kadınlara; etnisite, dil, din, mültecilik durumu, cinsel yönelim nedeniyle ayrımcılık yapılmaması, farklılıkların gözetilmesi,
- Kamu tarafından yürütülen, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamındaki tüm çalışmalara kadın örgütlerinin dahil edilmesidir.

kadınların mücadelesi büyüyor

*ferman tarihinse
göğe doğru uzanan bu beden de bizimidir icabında*

didem madak, pulbiber mahallesi

Kadın danışma merkezi deneyimimizden, kadınlara şiddet uygulayanların kim olduğunun ve kadınların maruz bırakıldığı şiddet türlerinin değişmediğini görüyoruz. 2013 yılından bu yana kadına yönelik şiddetle ilgili aldığımız başvurularda anlamlı bir azalma olmadığı gibi, pandemi döneminin yarattığı etkileri paranteze aldığımızda bir artış söz konusu. Kadına yönelik şiddetin derinleşerek sürdüğünü görüyoruz. Buna rağmen kadına yönelik şiddetle mücadelede kamu politikaları yetersiz kalıyor. Yasal düzenlemelerin uygulamada takip edilmemesi, şiddetle mücadelenin sadece şiddete maruz kalındığı anda başlayan ve biten, kriminal bir süreç olarak algılanması kadınların maruz kaldığı şiddetin boyutlarını daha da derinleştiriyor. Bu nedenle kadınların çalışma haklarından barınma haklarına, eğitim haklarından temsil haklarına kadar geniş ve yaşamın tüm alanlarını kapsayan, cinsiyet eşitliğini hedefleyen kamusal politikalar üretilmesi ve yürütülmesinin aciliyetini bir kez daha dile getirmek istiyoruz. Bu doğrultuda kadın örgütlerinin, feminist örgütlerin de sürece aktif olarak dahil edilmesi, deneyimlerinden yararlanılması gerekiyor.

Bu geçen yıllar boyunca kadın örgütleri, feministler söz üretmeye, yaşamlarını savunmaya devam ettiler. Kadınların özgürlük talepleri, yıllar içinde yaygınlaştı ve arttı. Erkek şiddetinin derinleşen boyutlarını, bu özgürleşme taleplerini durdurmaya yönelik bir şiddet olarak görüyoruz. Deneyimimiz; bütüncül politikardan yoksun, kamu kurum ve kuruluşlarının gerekli önleyici koruyucu tedbirleri hayata geçirmedeği bu tabloya rağmen, kadınların mücadelesinin büyüyerek devam ettiğini gösteriyor. Bizler de kadınların mücadelesiyle hikayeleriyle güçleniyor, gücümüzü birbirimizden ve kadın dayanışmasından alıyoruz.